

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra humanitních věd



Diplomová práce

**Kvalita života obyvatel venkovské obce –
případová studie**

Bc. Eva Serbusová, DiS.

© 2018 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Bc. Eva Serbusová, DiS.

Veřejná správa a regionální rozvoj

Název práce

Kvalita života obyvatel venkovské obce – případová studie

Název anglicky

Rural Municipality Residents' Quality of Life – Case Study

Cíle práce

Cílem práce je analyzovat současnou kvalitu života v konkrétní venkovské obci Holovousy, zjistit názory obyvatel na podmínky života v obci a identifikovat klíčové nedostatky týkající se této problematiky. Na základě výsledků z dotazníkového šetření zodpovědět výzkumné otázky, případně získat náměty na možnosti zlepšení kvality života v obci.

Metodika

Teoretická část bude vycházet ze základních pojmů souvisejících s tématem práce, zejména venkovem, rozvojem venkova a kvalitou života v obci.

Empirická část představí konkrétní vybranou obec Holovousy. Vlastní výzkum zkoumající kvalitu života bude proveden dotazníkovým šetřením mezi místními obyvateli. Analýza dat a její výsledky budou použity ke zhodnocení současné kvality života v obci a k vytvoření námětů pro zlepšení podmínek života v obci.

Harmonogram práce:

Březen 2017 – specifikace metodiky a literatury, stručný obsah teoretické části práce

Srpen 2017 – zpracování teoretické části DP (úvod, popis metodiky, literární rešerše), harmonogram terénního šetření

Říjen 2017 – vlastní terénní šetření

Prosinec 2017 – zpracování a odevzdání empirické části v první verzi

Březen 2018 – odevzdání kompletní DP se zpracovanými připomínkami

Doporučený rozsah práce

60 – 80 stran

Klíčová slova

venkov, venkovská obec, rozvoj, kvalita života, Holovousy, výzkum

Doporučené zdroje informací

- FLÉGL, D., MURGAŠ, F., ed. Kvalita života v regionech České republiky. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2014, 113 s. ISBN 978-80-7494-173-3.
- HEŘMANOVÁ, E. *Koncepty, teorie a měření kvality života*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2012. ISBN 978-80-7419-106-0.
- KOSTELECKÝ, T., MAJEROVÁ, V., SÝKORA L. Sociální kapitál a rozvoj regionu: příklad Kraje Vysočina. Praha: Grada, 2011. ISBN 978-80-247-4093-5.
- MAJEROVÁ, V., HEROVÁ, I. Český venkov 2008. Proměny venkova. 1. vyd. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, Provozně ekonomická fakulta, 2009. 187 s. ISBN 978-80-213-1911-0.
- MAŘÍKOVÁ, H., PETRUSEK, M., VODÁKOVÁ, A. Velký sociologický slovník: II. svazek, P-Ž. Praha: Karolinum, 1996. ISBN 80-7184-310-5.
- MAŘÍKOVÁ, H., PETRUSEK, M., VODÁKOVÁ, A. Velký sociologický slovník: I. svazek, A-O. Praha: Karolinum, 1996. ISBN 80-7184-164-1.
- ULRYCHOVÁ, E., PETRÁČEK, T., DVOŘÁK, J. Holovousy. Dějiny obce. Vydání první. Obec Holovousy: RK TISK Jičín, 1999.

Předběžný termín obhajoby

2017/18 LS – PEF

Vedoucí práce

prof. PhDr. Ing. Věra Majerová, CSc.

Garantující pracoviště

Katedra humanitních věd

Elektronicky schváleno dne 20. 3. 2018

prof. PhDr. Michal Lošťák, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 21. 3. 2018

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 22. 03. 2018

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Kvalita života obyvatel venkovské obce – případová studie" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucí diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 27.3.2018

Eva Serbusová

Poděkování

Ráda bych touto cestou vyjádřila poděkování prof. PhDr. Ing. Věře Majerové, CSc. za odborné vedení a podnětné rady k tvorbě diplomové práce. Paní Ing. Pavlíně Zrůbkové děkuji za konzultace, cenné připomínky a spolupráci. Poděkování dále patří občanům obce Holovousy za ochotu a pomoc při vlastním empirickém šetření, zejména paní starostce Zlatuši Brádlové za poskytnuté informace, jež byly přínosem pro naplnění cíle. V neposlední řadě děkuji rodině za její velkou podporu při studiu.

Kvalita života obyvatel venkovské obce – případová studie

Abstrakt

Charakter venkova se za poslední desítky let výrazně změnil. Jeho typické funkce jsou rozšiřovány dle potřeb současné společnosti. Klade se důraz na zajištění obnovy venkova, trvale udržitelného rozvoje a zvyšování kvality života venkovských obyvatel. Předkládaná diplomová práce se věnuje tématu kvality života obyvatel venkovské obce Holovousy, která se nachází v Královéhradeckém kraji. Struktura práce je rozdělena na část teoretickou a praktickou. Teoretická východiska definují pojmy související s uvedenou tematikou, především venkovem, rozvojem venkova a kvalitou života. Praktická část seznamuje čtenáře s geografii, historií i současností zkoumané obce. Následně je prezentován kvantitativní výzkum, který byl v obci uskutečněn poprvé. Z výzkumných metod byla zvolena technika dotazování prostřednictvím dotazníků. Výsledky šetření interpretují názory obyvatel na současnou kvalitu života v obci a identifikují její klíčové nedostatky. Na základě analýzy dat byly také zodpovězeny předem stanovené výzkumné otázky. Závěr práce obsahuje doporučení, která mohou vést ke zlepšení kvality života v obci, rozvoji obce a větší spokojenosti občanů.

Klíčová slova: venkov, venkovská obec, rozvoj, kvalita života, Holovousy, výzkum

Rural Municipality Residents' Quality of Life - Case Study

Abstract

The nature of the country has changed significantly over the last decades. Its typical features have been expanded following to the needs of today's society. Emphasis has been placed on ensuring rural regeneration, sustainable development and improving the quality of life of rural inhabitants. This diploma thesis looks into the quality of life of the residents of the rural village of Holovousy, which is located in the Hradec Králové region. The structure of the thesis is divided into theoretical and practical parts. The theoretical background defines concepts related to the subject, namely the country, rural development and quality of life. The practical part introduces the reader to the geography, history and the present of the studied village. Subsequently, the author presents quantitative research, which was carried out in the village for the first time. The questionnaire technique was chosen as the research method. The survey results interpret the views of the population on the current quality of life in the village and identify its key shortcomings. The data analysis helped answer the pre-determined research questions. The conclusion of the thesis contains recommendations as how to improve the quality of life in the village and the development of the municipality to greater satisfaction of the citizens.

Keywords: country, rural village, development, quality of life, Holovousy, research

Obsah

1 Úvod.....	11
2 Cíl práce a metodika	12
2.1 Cíl práce	12
2.2 Metodika	12
3 Teoretická východiska	13
3.1 Charakteristika venkova.....	13
3.1.1 Definice venkova	14
3.1.2 Vesnice, venkovská obec	16
3.1.3 Venkovské sídlo.....	17
3.1.4 Venkov tradiční a současný	18
3.2 Rozvoj venkova.....	21
3.2.1 Nástroje rozvoje venkova	21
3.2.2 Aktéři rozvoje venkova.....	22
3.2.3 Vesnice roku	24
3.3 Koncept kvality života	25
3.3.1 Individuální definice kvality života	26
3.3.2 Subjektivní a objektivní dimenze kvality života.....	29
3.3.3 Měření kvality života	30
3.3.4 Prostorové rámce zkoumání kvality života.....	31
3.3.5 Faktory kvality života	32
3.3.5.1 Sociální služby jako problematický faktor venkovských obcí	33
4 Obec Holovousy	36
4.1 Seznámení s obcí.....	36
4.2 Historie obce	37
4.3 Památky.....	38
4.4 Místní pověst a tradice	38
4.5 Osobnosti.....	39
4.6 Spolky, sdružení, služby	40
4.7 Současnost.....	40
4.7.1 Program obnovy obce	41
5 Vlastní kvantitativní výzkum	42
5.1 Formulace výzkumných otázek.....	42
5.2 Tvorba dotazníku	43
5.3 Předvýzkum.....	43

5.4	Sběr dat.....	43
5.5	Vlastní šetření a analýza dat.....	44
5.5.1	Identifikace respondentů.....	45
5.5.2	Bydliště	50
5.5.3	Silné a slabé stránky obce.....	51
5.5.4	Faktory kvality života	54
5.5.5	Informovanost a občanská participace.....	57
5.5.6	Volný čas	58
5.5.7	Služby	61
5.5.8	Dopravní infrastruktura.....	62
5.5.9	Sociální oblast.....	63
5.5.10	Rozvoj obce	65
5.6	Vyhodnocení výzkumných otázek	68
5.7	Shrnutí výzkumu a doporučení	71
6	Závěr.....	75
7	Seznam použitých zdrojů	77
8	Přílohy	81

Seznam obrázků

Obrázek č. 1 – Matice aktérů rozvoje venkova

Obrázek č. 2 – Maslowova hierarchie potřeb

Obrázek č. 3 – Mapa obce Holovousy

Obrázek č. 4 – Náves obce Holovousy se zámkem

Seznam tabulek

Tabulka č. 1 – Venkov tradiční a současný

Tabulka č. 2 – Hodnocení vybraných faktorů kvality života

Tabulka č. 3 – Model kvality života Centra pro podporu zdraví Univerzity Toronto

Seznam grafů

Graf č. 1 – Vývoj počtu obyvatel v obci Holovousy v letech 2008-2017

Graf č. 2 – Věkové složení respondentů

- Graf č. 3 – Struktura respondentů dle pohlaví
- Graf č. 4 – Rozdělení respondentů dle nejvyššího dosaženého vzdělání
- Graf č. 5 – Převažující ekonomická aktivita respondenta
- Graf č. 6 – Typ pobytu v obci
- Graf č. 7 – Složení domácnosti respondenta
- Graf č. 8 – Spokojenost s bydlištěm dle pohlaví respondenta
- Graf č. 9 – Uvažování o změně bydliště dle věku respondenta
- Graf č. 10 – Největší pozitiva obce dle respondenta
- Graf č. 11 – Největší negativa obce dle respondenta
- Graf č. 12 – Hodnocení položek kvality života v obci Holovousy
- Graf č. 13 – Hodnocení bezpečnosti v obci dle pohlaví respondenta
- Graf č. 14 – Informování občanů o dění v obci ze strany obce a jejich pracovníků
- Graf č. 15 – Zájem respondentů o dění v obci
- Graf č. 16 – Kde nejraději respondenti tráví svůj volný čas dle věku
- Graf č. 17 – Hodnocení nabídky volnočasových zařízení v obci dle věku
- Graf č. 18 – Nabídka poskytovaných služeb v obci podle respondenta (obchody, kadeřník, pedikúra, aj.)
- Graf č. 19 – Nejčastěji využívaný způsob dopravy respondentem
- Graf č. 20 – Jaké prvky obecní infrastruktury jsou podle respondenta v nevyhovujícím stavu
- Graf č. 21 – Skupiny obyvatel, kterým by obec měla zajistit více péče než doposud
- Graf č. 22 – Postrádání sociálních služeb v obci dle věkových kategorií
- Graf č. 23 – Hodnocení činnosti obecního úřadu v rámci rozvoje obce

Seznam použitých zkratk

CAWI – Dotazování s využitím internetu (angl. Computer Assisted Web Interviewing)

ČSÚ – Český statistický úřad

MAS – Místní akční skupina

QoL – Kvalita života (angl. Quality of Life)

1 Úvod

Za posledních dvacet až třicet let se venkov zásadně změnil. Došlo k výrazným změnám charakteru venkova a rozšíření jeho typických funkcí dle potřeb současné společnosti. Klade se důraz na zajištění obnovy venkova, trvale udržitelného rozvoje a zvyšování kvality života venkovských obyvatel.

Diplomová práce analyzuje kvalitu života obyvatel vybrané venkovské obce. Subjektivní vnímání kvality života je úzce spjato s místem, ve kterém lidé žijí. Proto budou zkoumány potřeby obyvatel v návaznosti na zázemí a vybavenosti obce. Hodnocení kvality života obyvatel dle jejich vlastního vnímání může být přínosem jak pro ně samotné, tak pro místní obecní samosprávu.

Téma diplomové práce je situováno do obce Holovousy - malebné vesničky, která se nachází v Královéhradeckém kraji. Obec v posledních letech prošla skutečně působivým rozvojem infrastruktury. Pomocí dotačních programů obnovila místní tradici, zrevitalizovala venkovský prostor a získala tak první ocenění v soutěži Vesnice Královéhradeckého kraje roku 2013.

Moderní, zrychlující se pokrok však nelze zastavit. Nepřináší s sebou jen příznivé životní podmínky, ale i nové problémy. Vedení obce by mělo neustále hledět kupředu a plánovat další možnosti perspektivního rozvoje kvality života. Poskytnutí nových podnětů pro další vývoj obce se považuje za zvláště hodnotný a zároveň tvůrčí úkol. Neméně důležité je však předcházení existujícím rizikům ohrožující budoucí vývoj.

Cílem práce bude výše zmíněné perspektivy i rizika odhalit prostřednictvím kvantitativního šetření. Hodnocení kvality života obyvateli Holovous dosud neproběhlo. Výsledky výzkumu tak ukáží názory obyvatel na současný stav obce, odhalí možnosti ke zlepšení kvality života samotných občanů a navíc mohou reálně posloužit vedení obce např. při zpracovávání nového Programu obnovy obce pro období let 2019-2023.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Cílem diplomové práce je analyzovat současnou kvalitu života v konkrétní venkovské obci Holovousy, zjistit názory obyvatel na podmínky života v obci a identifikovat klíčové nedostatky týkající se této problematiky. Na základě výsledků z dotazníkového šetření zodpovědět výzkumné otázky, případně získat náměty na možnosti zlepšení kvality života v obci.

2.2 Metodika

Diplomová práce bude strukturována do dvou základních částí - teoretické a praktické. V teoretické části bude použita metoda literární rešerše a analýzy pojmů souvisejících s celkovou koncepcí práce. Prostřednictvím studia odborné literatury bude definován pojem venkov, venkovská obec, venkovské sídlo a rozvoj venkova. Za pomoci komparace budou uvedeny rozdíly mezi tradičním a současným venkovem, které zároveň poukáží na přetrvávající nedostatky venkovských obcí. Další kapitola teorie se bude věnovat tématu kvality života. Konkrétně dvěma dimenzím QoL, měření, prostorovému zkoumání a faktorům ovlivňujícím spokojený život. V souvislosti s výsledky empirického šetření a z důvodu propojení obou částí diplomové práce bude teoreticky zastřešen také jeden z problematických faktorů kvality života, a to sociální služby.

Praktická část nejprve představí obec Holovousy, jež byla zvolena pro výzkum kvality života. Popsány budou základní charakteristické a zeměpisné údaje, historie i současnost. Následně budou pomocí získaných informací a pozorování stanoveny výzkumné otázky pro empirický výzkum obce. Samotný výzkum bude proveden písemným i elektronickým dotazováním mezi místními obyvateli. K vyhodnocení šetření bude aplikována metoda kvantitativního výzkumu a analýzy. Výsledky budou použity k hodnocení současné kvality života v obci a k vytvoření námětů pro zlepšení podmínek života v obci. Zároveň budou předloženy vedení obce Holovousy k reálnému využití.

3 Teoretická východiska

V teoretické části práce budou definovány jednotlivé pojmy přibližující tematiku diplomové práce. Zejména pojem venkov (venkovský prostor) s jeho souvisejícími pojmy jako venkovská obec, venkovské sídlo, rozvoj venkova. Dále kvalita života obyvatel, její subjektivní a objektivní dimenze, měření a zkoumání.

3.1 Charakteristika venkova

Pojem venkov pochází z latinského slova *rural*. Za protiklad se označuje termín *urban* neboli město.¹ Tématem venkova se zabývá mnoho vědních oborů, především geografie, sociologie, ekonomie a architektura. Nejčastějším cílem těchto vědních oborů bývá teoretické zkoumání, vývoj a snaha rozlišit disparitu pojmů venkov vs. město.

Vymezení venkova je značně obtížné, k čemuž přispívají překrývající pojmy. Venkovský prostor se tak označuje i jako periferní (obvodový), marginální (okrajový) či rurální (venkovský, zemědělský).²

Nejen v České republice prošel venkov za poslední desetiletí významnými změnami. V 60. a 70. letech 20. století se dalo o venkovském prostoru hovořit jako o území relativně heterogenního typu s malou hustotou obyvatelstva a značným podílem zaměstnanců v zemědělském sektoru. Tento obraz venkova již ale v současnosti neplatí. Dnes často vykazuje mnohé znaky města a naopak města mívají venkovský charakter.³

Z pohledu sociologie je venkov typický tzv. venkovskou komunitou, která se vůči městským urbánním znakům vymezuje znaky rurálními, tj. větší vzájemná sociální závislost, méně různorodých profesních možností, menší sociální diference, silnější provázanost

¹ MAJEROVÁ, Věra, HEROVÁ, Irena. *Český venkov 2008. Proměny venkova*. 1. vyd. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, Provozně ekonomická fakulta, 2009. 187 s. ISBN 978-80-213-1911-0, s. 15.

² Český statistický úřad, *Vymezení venkova* [online]. ČR [cit. 24. 08. 2017] Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/20565975/31136109a10.pdf/4fd0c582-65a0-4a79-a86a-1e88bb4c3e8c?version=1.0>

³ SVOBODOVÁ, Hana, *Úvod do geografie venkova, Přístupy k vymezování venkova* [online] 1. vydání, Brno: Masarykova univerzita, 2014 [cit. 24. 08. 2017] ISSN 1802-128X Dostupné z: https://is.muni.cz/do/rect/el/estud/pdf/js14/g_venkov/web/pages/02-pristupy-k-vymezovani.html

s tradicemi a přírodním prostředím.⁴ Další neodmyslitelnou součástí venkova je volná krajina. Představuje převážnou část území zahrnující zemědělskou půdu, lesy a vodní plochy. Venkov je také sociálně ekonomickým pojmem. Obsahuje a velmi dobře vystihuje problémy přetváření venkovského prostoru i ze sídelního a krajinného hlediska.⁵

V současnosti nemáme jednoznačnou definici pro venkov. Přístupů k vymezení venkova existuje mnoho a jeho pojetí se věnovala celá řada autorů a publikací (viz další kapitola).

3.1.1 Definice venkova

Venkovem rozumíme prostor mezi městy a ucelenými komplexy lesní krajiny, který je tvořen celostní sítí menších sídel a technických děl, ohraničených zemědělsky využívanou krajinou. Je vykazován starým historickým zázemím, počátky jeho formování spadají do období neolitu. Převládají zde zemědělská výroba a produkce potravin, které jsou pro existenci člověka a společnosti velmi podstatné.⁶

„Venkov obecně je vymežován jako řídko osídlený prostor, ve kterém má důležitou funkci zemědělství. V odborné literatuře (geografické, demografické, sociologické či urbanistické) však můžeme najít různé varianty této definice, ve kterých je vzhledem k účelu vymezení použito různých kritérií. Z hlediska demografie lze venkov vymežit nízkým počtem a hustotou obyvatel, z hlediska urbanistického specifickým typem zástavby, z hlediska sociologie například jiným způsobem života.“⁷

⁴ MAŘÍKOVÁ, H., PETRUSEK, M., VODÁKOVÁ, A. *Velký sociologický slovník: II. svazek, P-Ž*. Praha: Karolinum, 1996. ISBN 80-7184-310-5. s. 1380.

⁵ SLEPIČKA, Alois. *Přeměny venkova : /venkov našeho věku*. Vyd. 1. Praha: Svoboda, 1989. 387 s. ISBN 80-205-0019-7. s. 10.

⁶ SVOBODOVÁ, Hana, *Úvod do geografie venkova, Přístupy k vymezení venkova* [online] 1. vydání, Brno: Masarykova univerzita, 2014 [cit. 24. 08. 2017] ISSN 1802-128X Dostupné z: https://is.muni.cz/do/rect/el/estud/pedf/js14/g_venkov/web/pages/02-pristupy-k-vymezovani.html

⁷ MAJEROVÁ, Věra, HEROVÁ, Irena. *Český venkov 2008. Proměny venkova*. 1. vyd. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, Provozně ekonomická fakulta, 2009. 187 s. ISBN 978-80-213-1911-0, s. 15.

Podle Perlína lze venkov definovat jako: „*spojité území, které se skládá z volné krajiny a jednotlivých sídel. Vymezuje se vždy ukazateli vztahenými k ploše, tedy hustotou zalidnění a počtem obyvatel na kilometr čtverečný.*“⁸

Velký sociologický slovník uvádí: „*venkov značí obydlý prostor mimo městské lokality tradičně charakterizovaný orientací na zemědělství a menší hustotou obyvatel, ale i jiným způsobem života, většinou propojeným s přírodou, a také s jinou sociální strukturou ve srovnání s městem.*“⁹

Současně můžeme za venkov označit celé území státu mimo plochy měst, případně venkovský prostor České republiky rozdělit na příměstský, mezilehlý a odlehlý.¹⁰

Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD) užívá jedinou všeobecně uznávanou mezinárodní definici. Je založena na podílu obyvatelstva žijícího na území s hustotou zalidnění menší než 150 obyvatel/km². Dle této metodiky je venkov rozdělen do dvou úrovní, tj. lokální (obce) venkovská sídla s hustotou zalidnění menší než 150 obyvatel/km² a regionální, které dále vymezuje:

- „*převážně venkovské, kde více než 50 % obyvatel regionu žije ve venkovských obcích;*
- *významně venkovské, kde ve venkovských obcích žije 15-50 % obyvatel regionu;*
- *výrazně městské, kde ve venkovských obcích žije méně než 15 % obyvatel regionu.*“

Nicméně výše uvedené pojetí nebere v potaz obyvatele v hustě osídlených venkovských oblastech a bývá obtížně aplikovatelné na národní specifika. Užívá se častěji v rámci mezinárodních srovnávání.¹¹

⁸ PERLÍN, Radim, *Rural 2013, Vymezení venkova* [online]. Praha: Výzkumné centrum Rural, 2013 [cit. 24. 08. 2017]. Dostupné z: <http://geography.cz/wp-content/uploads/2013/02/Perl%C3%ADn-vymezen%C3%AD-venkova-pro-pot%C5%99eby-PRV.pdf>

⁹ MAŘÍKOVÁ, H., PETRUSEK, M., VODÁKOVÁ, A. *Velký sociologický slovník: II. svazek, P-Ž*. Praha: Karolinum, 1996. ISBN 80-7184-310-5. s. 1380.

¹⁰ MAJEROVÁ, Věra, Tomáš KOSTELECKÝ a Luděk SÝKORA. *Sociální kapitál a rozvoj regionu: příklad Kraje Vysočina*. Praha: Grada, 2011. ISBN 978-80-247-4093-5. s. 109.

¹¹ Český statistický úřad, *Vymezení venkova* [online]. [cit. 16. 09. 2017]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/20565975/31136109a10.pdf/4fd0c582-65a0-4a79-a86a-1e88bb4c3e8c?version=1.0>

Objektivně tedy nelze vymezení venkova určit, je ovšem možné klasifikovat venkovské území odvíjející se od jeho hlavního účelu. Konkrétní využití odlišují přístupy zaměřené například na:

- „velikosti sídel s aspektem na demografii a s úzkou vazbou na prostorovou strukturu;
- charakter krajiny, tj. jako výsledek dlouhodobé interakce lidí a přírodního prostředí, zrcadlící se v ekonomických, sociálních a ekologických funkcích krajiny;
- charakter sídel a života v nich, tj. vnímání role sídla ve správním systému, etnografické oblasti, vybavenosti včetně pracovních příležitostí, podnikání, politice v rámci obce a navenek;
- eventuálně i jiné.“¹²

3.1.2 Vesnice, venkovská obec

Od pojmu venkov je třeba vymežit pojem vesnice. Ve světových jazycích značí venkov širší obsah, proto jej musíme odlišovat. Vesnici lze chápat jako sídelní formu zahrnující jen část území a obyvatelstva, která svým charakterem patří k venkovu.¹³

Vesnicí dále rozumíme základní sídlištní jednotku venkovského prostoru, nazývanou z pohledu správního celku venkovskou obcí. Vymezuje se hranicí mezi 2 až 5 tisíci obyvateli.¹⁴

Nejčastěji využívanou charakteristikou k vymezení pojmu venkovská obec je nejen počet, ale i hustota obyvatel¹⁵, viz Perlín: „*Venkovská obec je nespojitě vymezení jednotlivých sídel*

¹² SVOBODOVÁ, Hana, *Úvod do geografie venkova, Přístupy k vymezení venkova* [online] 1. vydání, Brno: Masarykova univerzita, 2014 [cit. 24. 08. 2017] ISSN 1802-128X Dostupné z: https://is.muni.cz/do/rect/el/estud/pedf/js14/g_venkov/web/pages/02-pristupy-k-vymezovani.html

¹³ SLEPIČKA, Alois. *Přeměny venkova : /venkov našeho věku*. Vyd. 1. Praha: Svoboda, 1989. 387 s. ISBN 80-205-0019-7. s. 9-10.

¹⁴ MAŘÍKOVÁ, H., PETRUSEK, M., VODÁKOVÁ, A. *Velký sociologický slovník: II. svazek, P-Ž*. Praha: Karolinum, 1996. ISBN 80-7184-310-5. s. 1382.

¹⁵ BERNARD, Josef, Tomáš KOSTELECKÝ, Michal ILLNER a Jana VOBECKÁ. *Samospráva venkovských obcí a místní rozvoj*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2011. ISBN 978-80-7419-069-8. s. 19.

či obcí podle stanovených kritérií, které se vztahují k jednotce, obvykle se jedná o ukazatele absolutní, například počet obyvatel, správní funkce, aj.“¹⁶

Předchozí definice dále doplňuje formulace ze zákona o obcích. Dle zákona č. 128/2000 Sb. o obcích je obec s 3000 obyvateli městem. K vymezení venkovské obce podle počtu trvale bydlících obyvatel můžeme považovat ty, které mají méně jak 3000 obyvatel.¹⁷

Tradičně se člení obce na městské a venkovské:

- Podle typu úřadu v obci, tj. městské obce s městským úřadem nebo magistrátem a venkovské obce s obecním úřadem.
- Podle počtu obyvatel je nejčastěji používaná hranice 2000 obyvatel. Podle těchto kritérií zahrnuje venkov až 75 % rozlohy České republiky a žije zde cca 30 % obyvatel.¹⁸

3.1.3 Venkovské sídlo

Venkovské sídlo lze charakterizovat celou řadou nástrojů, čímž také dochází k různému vymezení souborů venkovských sídel. Jednotlivé nástroje umožňují vymezení venkovských sídel z následujících hledisek:

- *„Urbanistické – sídlo s typickou urbanistickou strukturou nízkopodlažní zástavby, s vysokým podílem rodinných domů, s málo vyvinutou uliční sítí, s dominantním prostorem návsi jako společenského centra sídla a vysokým podílem zeleně v sídle.*
- *Architektonické – sídla s dominancí nízkopodlažní zástavby v individuálních rodinných domech, venkovský dům je doplněn rozsáhlejšími hospodářským zázemím, původně sloužící pro zemědělskou prvovýrobu a dnes k zabezpečení domu.*
- *Sociální – sídlo s užšími sociálními kontakty mezi jednotlivými obyvateli sídla, kde existuje dlouhodobá neformální sociální kontrola a participace.*

¹⁶ PERLÍN, Radim, *Rural 2013, Vymezení venkova* [online]. Praha: Výzkumné centrum Rural, 2013 [cit. 24. 08. 2017]. Dostupné z: <http://geography.cz/wp-content/uploads/2013/02/Perl%C3%ADn-vymezen%C3%AD-venkova-pro-pot%C5%99eby-PRV.pdf>

¹⁷ Portál veřejné správy, *Zákon o obcích* [online]. [cit. 03. 09. 2017] Dostupné z: <http://portal.gov.cz/app/zakony/zakonPar.jsp?idBiblio=49296&fulltext=&nr=128~2F2000&part=&name=&pp=15>

¹⁸ Ministerstvo pro místní rozvoj: *Portál územního plánování, NUTS* [online]. © 2012 [cit. 24. 08. 2017]. Dostupné z <http://portal.uur.cz/spravni-usporadani-cr-organy-uzemniho-planovani/nuts.asp>

- *Ekonomické – sídlo, kde dominantní činností je zemědělství a primární výroba potravin a kde významný podíl ekonomicky aktivních osob vyjíždí do zaměstnání mimo toto sídlo.*
- *Historické – sídlo, které v minulosti získalo městská práva, je městem, ostatní sídla jsou vesnicemi.*
- *Administrativní – městy jsou ty obce, které stát jako města definuje a která mají právo používat městská práva a městský znak.*
- *Statistické – sídlo s méně než konvenčně stanoveným počtem obyvatel.*¹⁹

3.1.4 Venkov tradiční a současný

Za posledních 20-30 let prošel venkov výraznou proměnou ve všech svých osobitých rysech, viz souhrnná tabulka č. 1. Venkov dnes nevnímáme jako zaostalý prostor. Je to místo, kam se přistěhovala řada obyvatel a pozměnila zažité dosavadní fungování venkova. Změny na venkově způsobilo nejen obyvatelstvo, ale také nové technologie viditelné například na inovacích v zemědělství.²⁰

Tabulka č. 1 - Venkov tradiční a současný

Oblast	Tradiční venkov (před r. 1989)	Současný venkov
Trh práce	Zemědělství – nejdůležitější hospodářská aktivita Tradiční řemesla Dělnické profese	Snížení zemědělské produkce Pokles zaměstnanosti Ekologické zemědělství Vyšší vzdělání – více lepší práce Vyšší platy a lepší postavení ve společnosti Nedostatek kvalifikovaných zaměstnanců (zahraniční pracovníci)
Služby	Základní služby v obci Obchod v každé obci (případně pojízdné obchody) Menší vybavenost obcí (zaostalost za městem) Doprava silně dotována státem	Odliv základních služeb z vesnic (MŠ, obchody) – snižuje se vybavenost venkov. obcí Obnova malých obchodů, pohostinství – nízká poptávka Vybavenost domácností stejná jako ve městech (internet, TV, PC,...) Omezený počet dopravních spojů, omezení mobility starších lidí, intenzivní automobilová doprava

¹⁹ PERLÍN, R. *Venkov, typologie venkovského prostoru* [online]. 2008. Dostupné z: <<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/odbor/reforma/perlin.pdf>>.

²⁰ SVOBODOVÁ, Hana, *Úvod do geografie venkova, Závěrem* [online] 1. vydání, Brno: Masarykova univerzita, 2014 [cit. 20. 09. 2017] ISSN 1802-128X Dostupné z: https://is.muni.cz/do/rect/el/estud/pdf/js14/g_venkov/web/pages/08-zaverem.html

Funkce venkova	Funkce obytná a pracovní	Pouze obytná, později rekreační – krátkodobé rekreace, chaty, chalupy
Obyvatelstvo	Vysoký podíl věřících Rodinná hospodářství Tradiční způsob života Většinou středoškolské vzdělání bez maturity Práce v místě bydliště Bohatý společenský život	Demografické změny – stárnutí obyvatel Snížený počet věřících Růst vzdělání – maturita, VŠ Přejímání městského způsobu života Dojíždění za prací a službami Úpadek kulturního života, vymizení některých tradičních slavností
Obnova venkova	Soustředění se na objem produkce – meliorace půdy, silné hnojení Velké výrobní závody	Snaha o obnovu venkova a jeho rozvoj – financováno zejména z EU Environmentální pohled na zemědělství a venkov
Obec	Centralismus, direktivní řízení Slučování obcí Nivelizace socialistického režimu utlumovala nárůst rozdílů	Zrušeny národní výbory – znovuzavedení obecní samosprávy, vymezení samospráv. kompetencí Desintegrace obcí Nárůst rozdílů mezi chudými a bohatými oblastmi – vznik disparit

Zdroj: Vlastní zpracování dle Svobodové

I přes uvedenou proměnu se současné venkovské obce stále potýkají s množstvím přetrvávajících problémů. Řadí se mezi ně nedostatek pracovních možností, špatná nebo nedostatečná technická infrastruktura, absence či nízká úroveň služeb, nepříznivá věková a vzdělanostní struktura obyvatelstva.

Tuto skutečnost dokládají výsledky staršího výzkumu *Současný venkov* realizovaného v r. 2003. (Od tohoto roku nebyl další reprezentativní výzkum proveden, existují pouze výzkumy dílčí, z toho důvodu je využito těchto dat). Výzkum hodnotil vybrané faktory ovlivňující kvalitu života v obci a některé jeho závěry jsou stále platné. Konkrétně se zaměřil na příležitosti k zaměstnání, dopravní spojení, sociální služby, kulturní a společenské vyžití, bezpečnost a celkovou kvalitu života. Tento výzkum Sociologické laboratoře České zemědělské univerzity v Praze byl proveden v obcích do 2000 obyvatel ve věku mezi 25-64 lety. Viz tabulka č. 2. Poznámka k tab.: dopočet do sta procent tvoří chybějící odpovědi.²¹

²¹ MAŘÍKOVÁ, P., *Deník veřejné správy, Malé obce – sociologický pohled* [online]. Triada, spol. s r. o., Praha, © 2017 [cit. 20. 09. 2017]. Dostupné z: <http://denik.obce.cz/clanek.asp?id=6176636>

Tabulka č. 2 - Hodnocení vybraných faktorů kvality života (odpovědi v řádkových %)

Faktory	Výborné	Dobré	Dostatečné	Nedostatečné	Žádné
Příležitosti k zaměstnání v obci a blízkém okolí	1,04	13,40	21,36	50,61	13,16
Dopravní spojení (za prací, nákupy, službami,...)	3,79	27,42	30,35	36,41	1,47
Sociální služby pro občany	4,35	33,11	32,07	20,32	9,79
Kulturní, sportovní a společenské možnosti	3,24	22,15	30,91	32,31	10,95
Bezpečnostní situace v obci	8,69	51,84	28,27	9,24	1,59
Kvalita života (klid, přírodní prostředí)	29,19	51,71	15,30	3,06	0,43

Zdroj: Vlastní zpracování dle výzkumu Současný venkov, Sociologická laboratoř 2003, výzkumný záměr MSM 411100011, řešitel V. Majerová

V současnosti jsou rozvojové předpoklady obcí často ovlivňovány polohou vůči hlavním centrům země.²² I z demografického hlediska se ve venkovských regionech projevují negativní trendy. Zejména v malých vesnicích klesá porodnost, obyvatelstvo stárne nebo migruje do měst. „Z obcí do 2 000 obyvatel je 29,5 % vybaveno službami a zařízeními zdravotní péče (pouze 1 % obcí do 100 obyvatel), 36,3 % základní školou (z obcí do 100 obyvatel 0,5 %), 78,8 % vodovodem (z obcí do 100 obyvatel 54,3 %), 21,3 % kanalizací (z obcí do 100 obyvatel 4,3 %) a 41,8 % plynofikací (z obcí do 100 obyvatel 11,5 %).“

Ve venkovské krajině se také nachází řada nejrůznějších památek. Četné z nich se statutem národní památky nejsou téměř využívány nebo jsou víceméně opuštěny.²³

²² MAJEROVÁ, V., KOSTELECKÝ, T., SÝKORA L.. *Sociální kapitál a rozvoj regionu: příklad Kraje Vysočina*. Praha: Grada, 2011. ISBN 978-80-247-4093-5. s. 109.

²³ Ministerstvo pro místní rozvoj: *Fondy EU v ČR, Problematika venkovských oblastí* [online]. MMR © 2012 [cit. 19. 09. 2017]. Dostupné z [https://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Programy-2004-2006/Operacni-programy/SPOLECNY-REGIONALNI-OPERACNI-PROGRAM-\(SROP\)/Dokumenty/Programove-dokumenty-programu-SROP/Programovy-dokument-SROP-2004-2006/2-Soucasna-ekonomicka-a-socialni-situace-regionu/2-5-Problematika-venkovskych-oblasti](https://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Programy-2004-2006/Operacni-programy/SPOLECNY-REGIONALNI-OPERACNI-PROGRAM-(SROP)/Dokumenty/Programove-dokumenty-programu-SROP/Programovy-dokument-SROP-2004-2006/2-Soucasna-ekonomicka-a-socialni-situace-regionu/2-5-Problematika-venkovskych-oblasti)

Je patrné, že problémy obcí jsou rozličné a někdy mají až dlouhodobě přetrvávající charakter. Mnohé obce již ale usilují o obnovu a rozvoj svého venkovského prostoru. Tomuto tématu se věnuje další kapitola.

3.2 Rozvoj venkova

Rozvojové směřování obcí a jejich možnosti rozvoje jsou významně ovlivněny velikostí a základními funkcemi (obytná, pracovní, obslužná). Rozvoj obce je dlouhodobý proces udržitelného zlepšování situace obce a jejího okolí. Lze jej charakterizovat z různých úhlů:

- „z hlediska obyvatel obce“ – faktory, které pozitivně ovlivňují jejich život (např. kvalita životního prostředí, volnočasové aktivity, pracovní příležitosti);
- „z hlediska ekonomického rozvoje“ – hodnoty, které přilákají do obce nové obyvatele, investory či podnikatele (pozemky, objekty pro podnikání, dostupnost inženýrských sítí atd.);
- „z hlediska návštěvníků“ – faktory ovlivňující výběr lokality k pobytu či návštěvě (sportovní, kulturní možnosti, aj.).²⁴

Spokojený život venkovských obyvatel značně ovlivňuje vybavenost komerčními (pošta, banka, obchody, pohostinství,...) a veřejnými službami (ZŠ, MŠ, zdravotnické zařízení, sportovní zařízení,...). Četnost využívání určitých typů služeb a obchodů pak rozlišuje vybavenost, kterou by měla obec disponovat a služeb, za nimiž je možné dojíždět.²⁵

3.2.1 Nástroje rozvoje venkova

V rurální politice jako celkovém konceptu lokálního rozvoje venkova klasifikujeme určité nástroje rozvoje venkova. Jedná se o nástroje:

- „administrativní - legislativa, závazné procedury, postupy, organizační normy;

²⁴ *Rozvojové možnosti obcí*. Vyd. 1. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2010. 50 s. ISBN 978-80-87147-29-0. s. 9-34.

²⁵ SVOBODOVÁ, H., *Úvod do geografie venkova, Nástroje rozvoje venkova* [online] 1. vydání, Brno: Masarykova univerzita, 2014 [cit. 20. 09. 2017] ISSN 1802-128X Dostupné z: https://is.muni.cz/do/rect/el/estud/pdf/js14/g_venkov/web/pages/06-nastroje-rozvoje.html

- *koncepční - strategie, programy, plány, politické deklarace, územně-plánovací dokumenty, pozemkové úpravy;*
- *institucionální - instituce, spolupráce, regionální management;*
- *věcné - infrastruktura, poskytnutí prostor, služeb, hmotného plnění, poradenství;*
- *sociálně-psychologické - vzdělávání, komunikace, motivace;*
- *finanční - systémy finančních podpor, dotace, granty.*“

Jsou velmi různorodé a pokrývají v zásadě celé potřebné spektrum oblastí. Jejich aplikace do území však bývá problematická. Pro získání maximálního efektu z použití rozvojových nástrojů je dobré akceptovat rozdíly mezi jednotlivými venkovskými regiony. Zejména tak, aby byly nejúčinněji řešeny problémy v daném území.²⁶

3.2.2 Aktéři rozvoje venkova

Subjekty podílející se na rozvoji venkova odpovídají v obecné rovině aktérům rozvoje venkova.²⁷ Na obrázku č. 1 je uveden přehled aktérů.

Obrázek č. 1 – Matice aktérů rozvoje venkova

		SEKTORY		
		Veřejný	Podnikatelský	Neziskový
ÚROVEŇ	Evropská	Evropská komise (rámeček SZP EU)	Nadnárodní zájmová uskupení (např. COPA a další svazy zemědělců, výrobců a producentů)	Sítě
	Národní	Ministerstva; Celostátní síť pro venkov	Celostátní zájmová uskupení	Spolky, svazy, sítě
	Krajská	Kraj; Vysoké školy; Krajská informační střediska	Podnikatelská sdružení	Nezisková sdružení
	Lokální	Obce – DSO, MAS; Obcí zřizované organizace	Podnikatelé, zemědělci	Zájmová sdružení, spolky

Zdroj: <http://www.regionalnirozvoj.cz/index.php/akteri-venkov.html>

²⁶ *Metodická podpora regionálního rozvoje: Rozvojové nástroje* [online]. GaREP, spol. s r.o. [cit. 24. 08. 2017]. Dostupný z: <http://www.regionalnirozvoj.cz/index.php/nastroje-venkov.html>

²⁷ *Metodická podpora regionálního rozvoje: Rozvojové nástroje* [online]. GaREP, spol. s r.o. [cit. 24. 09. 2017]. Dostupný z: <http://www.regionalnirozvoj.cz/index.php/akteri-venkov.html>

Při zaměření na lokální rozvoj je klíčovým aktérem samotná obec a její obyvatelé. Zde skutečně platí: rozvoj je o lidech. Obec je taková, jací v ní žijí občané a jak se zapojují do života obce. Další významnou roli hrají místní instituce, spolky a podnikatelské subjekty.²⁸ Lokální aktéři jsou s územím úzce provázáni sociálními, podnikatelskými či dalšími vazbami. Vzájemná provázanost jednotlivých aktérů podmiňuje také existenci tzv. místních akčních skupin (MAS). Jedná se o seskupení subjektů, které mají za cíl prosperitu příslušného regionu, tedy především zlepšování kvality života, životního prostředí a kulturního dědictví. Vznikají na principu partnerství za účelem vytvoření rozvojové strategie daného regionu.²⁹ MAS získávají finanční podporu z EU a z národních programů metodou LEADER. Tato metoda je založena na principu zdola – nahoru. Veškeré náměty by měly vycházet zdola, z podnětů místních venkovských subjektů a občanů.³⁰

Pro národní či krajskou úroveň jsou značně významné zájmové organizace a další instituce jako - agrární komory sdružující většinu podnikatelů v zemědělství, lesnictví a potravinářství; Krajské informační středisko pro rozvoj zemědělství a venkova poskytující informace cílovým skupinám např. o rozvoji venkova, o ochraně spotřebitelů, aj. Také Spolek pro obnovu venkova, který pomáhá k obnově a prohloubení společenského i duchovního života na venkově, motivuje občany k dobrovolné aktivitě, přispívá s řešením problémů obnovy vesnice a realizuje Program rozvoje venkova. Dále neziskové organizace, např. Evropské vzdělávací fórum pro rozvoj venkova, Svaz venkovské turistiky, Evropské centrum pro ekoagroturistiku, Svaz marginálních oblastí, Svaz ekologických zemědělců, Škola obnovy venkova, Národní síť MAS ČR a další.

Z hlediska národní úrovně je nejvýznamnější ministerstvo zemědělství, které je ústředním orgánem státní správy pro zemědělství, vodní hospodářství a pro potravinářský průmysl a rovněž ústředním orgánem státní správy lesů, myslivosti a rybářství, mimo území národních parků. Druhý významný resort, ministerstvo pro místní rozvoj, mimo jiné spravuje regionální politiku, územní plánování a stavební řád, cestovní ruch, zabezpečuje

²⁸ *Metodická podpora regionálního rozvoje: Rozvojové nástroje* [online]. GaREP, spol. s r.o. [cit. 24. 09. 2017]. Dostupný z: <http://www.regionálnírozvoj.cz/index.php/akteri-venkov.html>

²⁹ MAJEROVÁ, Věra, HEROVÁ, Irena. *Český venkov 2008. Proměny venkova*. 1. vyd. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, Provozně ekonomická fakulta, 2009. 187s. ISBN 978-80-213-1911-0, s.59-68

³⁰ *Národní síť místních akčních skupin ČR: Místní akční skupiny* [online]. NSMAS ČR, z.s. © 2018 [cit. 20. 01. 2018]. Dostupné z: <http://nsmas.cz/o-nas/mistni-akcni-skupiny/>

informační a metodickou pomoc VÚSC, městům, obcím a jejich sdružením. V gesci má také Program obnovy venkova a soutěž Vesnice roku. Venkova se dotýká činnost i dalších ministerstev - životního prostředí, financí, práce, kultury, sociálních věcí aj.³¹

3.2.3 Vesnice roku

Soutěž Vesnice roku byla poprvé vyhlášena Spolkem pro obnovu venkova ČR v roce 1995. O rok později se stalo jedním z vyhlášovatelů Ministerstvo pro místní rozvoj. Nyní soutěž každoročně vyhlašuje program Podpora obnovy venkova a poskytuje vítězným a jinak oceněným obcím finanční dotace. Současní spoluvyhlašovatelé jsou Ministerstvo pro místní rozvoj, Spolek pro obnovu venkova ČR, Ministerstvo zemědělství a Svaz českých měst a obcí ČR. Soutěž je určena pro všechny obce s maximálním počtem 7500 obyvatel. Tyto obce musí mít zpracovaný program obnovy vesnice nebo jiný strategický dokument zaměřený na rozvoj obce. Vesnice jsou hodnoceny v krajských kolech hodnotitelskou komisí, po níž následuje celostátní kolo soutěže. Kraje také udělují následující ocenění:

- *„Zlatá stuha za vítězství v krajském kole,*
- *Bílá stuha za činnost mládeže,*
- *Modrá stuha za práci s mládeží,*
- *Zelená stuha za péči o zeleň a životní prostředí,*
- *Oranžová za spolupráci obce a zemědělského subjektu,³²*
- *Cena naděje pro živý venkov za místní spolkový život a občanskou společnost v obcích,*
- *Zlatá cihla v programu obnovy venkova za příkladné stavby realizované v duchu Programu obnovy venkova. “*

Dále mohou hodnotitelé udělovat diplom za příkladné vedení knihovny a kroniky obce, za rozvíjení lidových tradic, květinovou výzdobu v obci nebo ocenění za péči o kulturní dědictví.

³¹ *Metodická podpora regionálního rozvoje: Rozvojové nástroje* [online]. GaREP, spol. s r.o. [cit. 24. 09. 2017]. Dostupný z: <http://www.regionálnírozvoj.cz/index.php/akteri-venkov.html>

³² Ministerstvo pro místní rozvoj: *Regionální politika, Vesnice roku v programu obnovy venkova* [online]. © 2012 [cit. 09. 09. 2017]. Dostupné z: <https://www.mmr.cz/cs/Ministerstvo/Ministerstvo/Otazky-a-odpoved/Regionalni-rozvoj-a-cestovni-ruch/Regionalni-politika/Vesnice-roku-v-Programu-obnovy-venkova>

Hlavním cílem soutěže je povzbudit venkovské obyvatele k aktivní účasti na rozvoji svých obcí a zveřejnit pestrost programů obnovy vesnic. Dále připomenout široké veřejnosti význam venkova, vyzdvihnout aktivity představitelů obcí a obyvatel vedoucí ke zvelebování vlastních domovů, rozvíjení místních tradic a zapojování se do společenského života v obci.

U obcí přihlášených do soutěže jsou hodnoceny oblasti jako společenský život, aktivity občanů, podnikání, koncepční dokumenty, občanská vybavenost, péče o krajinu a veřejná prostranství, inženýrské sítě, péče o stavební fond, připravované záměry, aj.³³

3.3 Koncept kvality života

Kvalita života (angl. Quality of Life – QoL) je dnes zkoumána přímo i nepřímo celou řadou oborů se zaměřením na člověka, společnost, vnitřní i vnější prostředí.³⁴ Pojí se s pojmem dobrý život. Když hodnotíme, jak je život kvalitní, hodnotíme jak je dobrý. Právě snaha prožít život dobře je původní lidská touha popisovaná od dob antiky.³⁵

Již od pradávna měli lidé zájem o kvalitu života, například v řecké a římské mytologii nalezneme koncepci spojovanou se jménem řeckého léčitele Asclepia.³⁶ Vlastní pojem se poprvé objevil až ve 20. letech 20. století v souvislosti s úvahami o ekonomickém rozvoji, státní podpoře nižších sociálních vrstev a vlivu státních dotací na kvalitu života.³⁷

V posledních dvaceti letech se o kvalitě života čím dál častěji diskutuje jak na úrovni odborné, tak v běžné komunikaci. Koncept QoL je velmi abstraktní a ovlivňuje jej mnoho faktorů. Dotýká se pochopení smyslu života, bytí i sebepochopení. Zabývá se jím mnoho společenskovedních studií (např. psychologie, sociologie, pedagogika, teologie aj.), dále pak lékařství, ošetřovatelství a přírodní vědy jako geografie či environmentalistika. Někdy

³³ *Vesnice roku v Programu obnovy venkova* [online]. © 2011 [cit. 09. 09. 2017]. Dostupné z: <http://www.vesniceroku.cz/o-soutezi/soutez>

³⁴ HEŘMANOVÁ, E. *Koncepty, teorie a měření kvality života*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2012. ISBN 978-80-7419-106-0, s. 11.

³⁵ FLÉGL, D., MURGAŠ, F., ed. *Kvalita života v regionech České republiky*. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2014, 113 s. ISBN 978-80-7494-173-3. s.7.

³⁶ VAĐUROVÁ, H., MÜHLPACHR, P. (2005): *Kvalita života: Teoretická a metodologická východiska*. PF MU Brno, 143 s, s. 7.

³⁷ HNILICOVÁ, H (2005): *Kvalita života a její význam pro zdravotnictví*. In: PAYNE, J. a kol.: *Kvalita života a zdraví*, Triton, Praha, 629s., s. 205-206

bývá nesprávně ztotožňován s prosperitou či jiným ekonomickým pojmem možný růstu, kvalita života se ale může jen zlepšovat či zhoršovat, nikoliv růst.³⁸

Nejnovější pojetí představili účastníci desátého evropského kongresu psychologie v Praze v roce 2007. Autoři E. Oleary a M. A. Garcia-Martin uvedli dynamický model kvality života zahrnující čtyři základní hodnotitelné oblasti existence člověka ve společnosti. Jsou to oblasti:

- kontext a zázemí (context and background)
- prostředí (environment)
- osobnostní charakteristiky (internal attributes)
- zpracování a regulace (use of awareness and processing to establish regulation).

Dle autorů je v dnešní postmoderní společnosti nejvýznamnější poslední jmenovaná oblast, a to oblast zpracování informací určující konečnou podobu prožívání kvality života jednotlivcem. Výše uvedený model poukazuje zejména na dynamičnost, variabilnost, individuálnost a celostní charakter prožitku kvality života každého jedince, tedy na komplexnost a těžkou uchopitelnost tohoto pojmu.³⁹

3.3.1 Individuální definice kvality života

Z výše uvedeného vyplývá, že pojem kvalita života obsahuje širokou škálu blízkých pojmů. Následující kapitola uvádí příklady různých publikovaných definic kvality života dle individuálních pojetí.

Za nejstarší definici je možné chápat definici zdraví, kterou v roce 1948 navrhla a přijala Světová zdravotnická organizace (WHO) a která se blízce podobala dnešnímu pojetí. Uvádí, že „*zdraví není jen absence nemoci či poruchy, ale je to i komplexní stav tělesné, duševní a sociální pohody.*“ Formulace zachycuje nejen fyziologickou dimenzi zdraví, ale také

³⁸ FLÉGL, D., MURGAŠ, F., ed. *Kvalita života v regionech České republiky*. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2014, 113 s. ISBN 978-80-7494-173-3. s.56-57.

³⁹ HEŘMANOVÁ, E. *Koncepty, teorie a měření kvality života*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2012. ISBN 978-80-7419-106-0, s 17-18.

zdůrazňuje otázku uspokojování základních lidských potřeb.⁴⁰ Roku 1995 skupina odborníků věnující se tématu kvality života při Světové zdravotnické organizaci (WHOQOL 1995) pojala pojem nově. Tedy jako *“individuální percepci vlastní pozice v životě, v kontextu té kultury a v systému těch hodnot, v nichž jedinec žije. Vyjadřuje jedincův vztah k vlastním cílům, očekávaným hodnotám a zájmům. Kvalita života vyjadřuje subjektivní ohodnocení, které se odehrává v určitém kulturním, sociálním a environmentálním kontextu.”* Nelze ji ztotožnit s pojmy týkající se fyzického či psychického zdraví, životní spokojenosti, psychického stavu nebo pohody. Jde spíše o pojetí multidimenzionální.⁴¹

Szalai (1980) pojmal kvalitu života jako *„stupeň výjimečnosti způsobu a uspokojivého charakteru života, jako osobní existenční stav zdraví a pohody.“* Spokojenost se životem je podle něho určována objektivními faktory, subjektivním vnímáním a hodnocením sebe sama.⁴²

Dufková (1986) rozlišuje tři typy pojetí QoL:

- a) *„makrostrukturální pojetí,“* tj. nejméně přesné, charakterizující kvalitu života jako jedno z kritérií společenského pokroku;
- b) *„mezostrukturální pojetí,“* tj. méně obecné, snaží se pojem podchytit na nižší úrovni obecnosti, ale nedospívá až k úrovni jednotlivců;
- c) *„mikrostrukturální pojetí,“* tj. individuálně subjektivní přístupy zahrnující pojmy spokojenost, štěstí, individuální tvorba, individuální uspokojování potřeb, apod.⁴³

Johnston (1994) ji definuje jako *„stav sociální pohody (well-being) jednotlivce či skupiny, který je sledovaný nebo identifikovaný objektivními indikátory.“*⁴⁴

⁴⁰ HEŘMANOVÁ, E. *Koncepty, teorie a měření kvality života*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2012. ISBN 978-80-7419-106-0, s 32.

⁴¹ HEŘMANOVÁ, E., *Kvalita života a její modely v současném sociálním výzkumu* [online]. VŠEP, MUP, Sociológia, 2012 [cit. 20. 09. 2017]. Dostupné z: <https://www.sav.sk/journals/uploads/09101219Hermanova%20-%20OK%20upravena%20studia.pdf>

⁴² SZALAI, A. (1980): *The Meaning of Comparative Research on the Quality of Life*. In: SZALAI, A., ANDREWS, F. eds. Sage, Beverly Hills, p. 7-24.

⁴³ DUFKOVÁ, J. (1986): *Pojetí kvality života v současné nemarxistické sociologii*. SČ, roč. 22, č. 2, Praha, s. 153-163.

⁴⁴ JOHNSTON, R. J., GREGORY, D. SMITH. D M. (1994): *The Dictionary of Human Geography. Third edition*. Malden, Blackwell Publishers, 684 s., s. 493.

Velký sociologický slovník vysvětluje kvalitu života jako „málo propracovaný pojem sociologické, futurologické a soc. reformátorské provenience. Označuje kvalitativní parametry lidského života, způsobu života, životního stylu a životních podmínek společnosti. Překračuje čistě materiální potřeby a vztahuje se k hodnotám postmateriálním.“⁴⁵

Na výše zmíněné nepřímo navazuje myšlenka tzv. Maslowovy pyramidy. Myšlenkový posun k postmateriálním hodnotám v důsledku ovlivňuje řadu lidských aktivit a koresponduje s hierarchickým uspořádáním lidských potřeb. Dle Maslowa má každý člověk pět základních potřeb, viz obrázek č. 2.

Obrázek č. 2 - Maslowova hierarchie potřeb



Zdroj: Vlastní zpracování dle Maslowa (r. 1943)

Maslowova teorie předpokládá, že po uspokojení kvalitativně nižších potřeb jsou následně pocíťovány potřeby vyšší. Kvalitativně nejvyšší růstové potřeby se od ostatních odlišují tím, že nemusí být zcela naplněny a při jejich neuspokojení nedochází k frustraci. Jedinec může pocíťovat uspokojení už jen v souvislosti se snahou o usilování vytyčených cílů.⁴⁶

Halečka ve své práci tvrdí, že pojem kvality života jako takový neexistuje. Nabývá významu, jen pokud je vymezeno konkrétní prostředí, v němž je tato veličina měřena. Pojem tedy musí

⁴⁵ MAŘÍKOVÁ, H., PETRUSEK, M., VODÁKOVÁ, A. *Velký sociologický slovník: I. svazek, A-O*. Praha: Karolinum, 1996. ISBN 80-7184-164-1

⁴⁶ MASLOW, A. H. (1943): A Theory of human Motivation. *Psychological Review*, Vol. 50, No.4, s.370-396.

být užíván vždy v konkrétním geografickém, kulturním a sociálním kontextu tzn. v souvislosti otázek - jaká kvalita, kde a pro koho. Důležité je si uvědomovat nestálost významu kvality života, která je podmíněna místem, časem, kulturou a někdy i politickým systémem.⁴⁷

Vedle pojmu *quality of life*, neboli kvalita života se setkáváme i se souvisejícími výrazy nebo synonymy, ale ani jejich význam není dosud dostatečně definován. Například lze uvést „*social well-being – sociální pohoda, well-being – pocit pohody, subjective well-being – individuální stav pohody, social welfare – sociální blahobyt, human development – lidský rozvoj, standard of living – životní úroveň, popř. happiness – štěstí, health – zdraví, wealth – bohatství, satisfaction – spokojenost,*“ aj.⁴⁸

3.3.2 Subjektivní a objektivní dimenze kvality života

Přes značnou nejednotnost definování pojmu lze hovořit o shodných názorech na existenci dvou základních dimenzí kvality života. Tedy subjektivní vnímání kvality života a objektivní hodnocení podmínek. Subjektivní dimenzí rozumíme subjektivní faktory každého jednotlivce (názory, postoje, empatie, vlastní systém hodnot,...). Objektivní dimenze představuje podmínky a vlivy okolního prostředí na život člověka, které dále rozdělujeme na oblast sociální, ekonomickou a environmentální.⁴⁹

Při zkoumání kvality života se věnuje pozornost zejména jejím subjektivním aspektům. Hledány jsou především charakteristiky, které by změřily pocit štěstí a míru životní spokojenosti. Výzkumy se zaměřují zejména na tři hlavní tematické oblasti:

1. celková spokojenost se životem;
2. spokojenost s dílčími oblastmi života (např. rodina, práce, bydlení, sociální vazby, společenské uznání);
3. faktory podmiňující vznik subjektivního pocitu kvalitního a smysluplného života.

⁴⁷ HALEČKA, T. (2002): *Kvalita života a jej ekologicko-environmentální rozmer. In: Kvalita života a ľudská práva v kontextech sociálnej práce a vzdelávania dospelých*. FFPU, Prešov, s. 65-81.

⁴⁸ HEŘMANOVÁ, E. *Koncepty, teorie a měření kvality života*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2012. ISBN 978-80-7419-106-0, s 11.

⁴⁹ IRA, V., ŠUŠKA, P. (2006). *Percepcia kvality života v mestskom prostredí (na príklade mesta Partizánske)*. Geografická Revue, 2, 309-332

Nejnámější model subjektivní kvality života vytvořilo Centrum pro podporu zdraví při Univerzitě v Torontu. Vychází z holistického pojetí, je vícedimenzionální a strukturu tvoří tři základní části: být, někam patřit a realizovat se. Podobu celého modelu zachycuje tabulka č. 3 (str. 22).⁵⁰

Tabulka č. 3 - Model kvality života Centra pro podporu zdraví Univerzity Toronto

1. BÝT (BEING) – osobní charakteristiky člověka	
Fyzické bytí	Zdraví, hygiena, výživa, pohyb, odívání, celkový vzhled
Psychologické bytí	Psychologické zdraví, vnímání, cítění, sebeúcta, sebekontrola
Spirituální bytí	Osobní hodnoty, přesvědčení, víra
2. PATŘIT NĚKAM (BELONGING) – spojení s konkrétním prostředím	
Fyzické napojení	Domov, škola, pracoviště, sousedství, komunita
Sociální napojení	Rodina, přátelé, spolupracovníci, sousedé (užší napojení)
Komunitní napojení	Pracovní příležitosti, odpovídající finanční příjmy, zdravotní a sociální služby, vzdělávací, rekreační možnosti a příležitosti, společenské aktivity (širší napojení)
3. REALIZOVAT SE (BECOMING) – dosahování osobních cílů; naděje a aspirace	
Praktická realizace	Domácí aktivity, placená práce, školní a zájmové aktivity, péče o zdraví, sociální začleňování
Volnočasové realizace	Relaxační aktivity podporující redukci stresu
Růstová realizace	Aktivity podporující zachování a rozvoj znalostí a dovedností, adaptace na změny

Zdroj: vlastní zpracování dle Heřmanové

Objektivní a materialistické pojetí však z výzkumů nevymizelo. Využívá se především v souvislosti s komparacemi životních podmínek v obcích, městech, či vyšších úrovních tedy regionech, krajích či zemích.⁵¹

3.3.3 Měření kvality života

Pro měření subjektivní a objektivní dimenze kvality života existuje mnoho nástrojů a metod a zabývá se jím řada světových institucí. Nejčastěji se při měření subjektivní kvality života

⁵⁰ HEŘMANOVÁ, E., *Kvalita života a její modely v současném sociálním výzkumu* [online]. VŠEP, MUP, Sociológia, 2012 [cit. 20. 09. 2017]. Dostupné z: <https://www.sav.sk/journals/uploads/09101219Hermanova%20-%20OK%20upravena%20studia.pdf>

⁵¹ HEŘMANOVÁ, E. *Koncepty, teorie a měření kvality života*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2012. ISBN 978-80-7419-106-0, s 17-18.

využívají dotazníky, naopak u objektivní dimenze jsou to indikátory. Indikátory např. z oblasti zdraví, životního prostředí, úrovně bydlení, volného času, občanské svobody, HDP, práce apod.

Měření objektivní i subjektivní kvality života se uskutečňuje za pomoci výše zmíněných indikátorů. Pomáhají určit stav a trendy vývoje nebo zprostředkovávat souhrnné informace o sociálních, demografických, environmentálních a jiných významných jevech.

Indikátory pro objektivní dimenzi mohou být různá číselná data vztahující se ke kvalitě života. Soustřeďují se na popis místa z pohledu kvality bydlení, znečištění, zalesnění aj., kde zkoumaná část populace žije. Tyto údaje jsou získávány ze sekundárních či primárních dat získaných z terénních šetření.⁵²

3.3.4 Prostorové rámce zkoumání kvality života

Problematiku kvality života lze uchopit také z hlediska prostorového. Tradičně zkoumané geografické prostorové rámce jsou členěny na úrovni globální, makroregionální, národní, regionální, mikroregionální a lokální. Pro každé z nich existují určitá omezení, např. z hlediska typu dat nebo metod jejich získávání. Také je třeba brát v úvahu, zda budou zkoumání jednotlivci, domácnosti či územní jednotky. Je důležité zvážit dostupnost zkoumaných dat, jakého jsou charakteru a kvality. Obvyklým problémem je otázka způsobu vymezení regionů, možnost zobecnění a platnost zobecněných závěrů.

V rámci pojetí makroregionálního se kvalita života zkoumá výhradně z hlediska objektivních životních podmínek (např. dosažený společenský postup, dosažený hospodářský rozvoj, ekologické podmínky na určitém území), které se týkají velkých územních celků a jsou zprůměrovány pro velké sociální skupiny rezidentů. Tato metoda se nejčastěji opírá o dostupné (sociální, ekonomické), mezinárodně srovnatelné statistické ukazatele. Důsledkem použité metodiky jsou data relativně zobecňována, ale zároveň mohou být velmi zkreslující až nepřesná. Jednak díky průměrování, seskupování či standardizaci se

⁵² FLÉGL, D., MURGAŠ, F., ed. *Kvalita života v regionech České republiky*. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2014, 113 s. ISBN 978-80-7494-173-3. s.58

ztrácí část obsažených informací a také chápání pojmu kvalita života je na úrovni makroregionální velmi odlišné.

O něco obecnější mezoregionální úroveň se snaží podchytit větší sociální celky (okresy, kraje, územní jednotky NUTS II, III, IV). Tato analýza již nemůže dosáhnout na úroveň jedinců s jejich subjektivním vnímáním a prožíváním kvality vlastního života, nýbrž převažují výzkumy objektivní QoL.

Na úrovni mikroregionální a lokální (místní) lze realizovat analýzu objektivní i subjektivní. Výzkum se běžně opírá o relativní dostatek statistických dat o životních podmínkách rezidentů v daných oblastech. Mohou se zjišťovat pocity štěstí, spokojenosti se zdravím a životními podmínkami, ale také lze objektivně zkoumat uspokojování potřeb materiálních i nemateriálních. Výzkumy jsou obvykle vysoce kvalitní, nezkrácené, popisující např. významné rozdíly, a to až na úrovni jednotlivců. Mezi vhodné metody řadíme terénní dotazníkové šetření, rozhovory či obsahovou analýzu dokumentů.⁵³

3.3.5 Faktory kvality života

Dle Majerové zahrnuje kvalita života v obci celou řadu faktorů, které ovlivňují spokojenost se životem. Jedná se například o životní prostředí obce, udržování pravidelných lidových zvyků a tradičních slavností, perspektivní budoucí vývoj obce, nabídka pracovních míst, dopravní dostupnost, nízká kriminalita, společenské, kulturní a sportovní vyžití, sociální služby, mezilidské vztahy, práce zastupitelstva, technická infrastruktura, aj.⁵⁴

V současné době lze sledovat postupné zkvalitňování některých faktorů. Míra zlepšování vybavenosti v obcích je ale silně nevyrovnaná. Dle kapitoly 3.1.4 se venkovské obce potýkají z řadou přetrvávajících problémů. Jedny z nejčastějších jsou nekvalitní infrastruktura, málo pracovních příležitostí či nedostatečné sociální služby pro stárnoucí obyvatelstvo.

⁵³ HEŘMANOVÁ, E. *Koncepty, teorie a měření kvality života*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2012. ISBN 978-80-7419-106-0, s 65-70.

⁵⁴ MAJEROVÁ, Věra, HEROVÁ, Irena. *Český venkov 2008. Proměny venkova*. 1. vyd. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, Provozně ekonomická fakulta, 2009. 187s. ISBN 978-80-213-1911-0, s.89-92

Teoretická část diplomové práce přiblíží jeden z výše uvedených problematických faktorů - sociální služby. Výsledky empirického výzkumu práce poukáží na služby sociální pomoci právě jako na nedostatek zkoumané obce a respondenti o některé z nich projeví značný zájem. Z těchto důvodů je teoreticky zastřešena i tato problematika.

3.3.5.1 Sociální služby jako problematický faktor venkovských obcí

Důsledek demografického stárnutí se projeví jako zvýšený nárůst požadavků na sociální a zdravotní péči. Na tuto situaci je nutné se připravit a včas realizovat kroky vedoucí k poskytování potřebné péče.⁵⁵ Populace stárne v důsledku přirozeného vývoje, avšak v malých obcích je situace horší kvůli stěhování mladších lidí do měst.⁵⁶ Existuje jakýsi mýtus o tom, že lidé na vesnicích sociální služby nepotřebují, jelikož jsou potřební aktivně podporováni rodinou či sousedy. Dřívější solidarita a výpomoc dnes už tak samozřejmě nejsou a někteří lidé se ocitají bez potřebné péče.⁵⁷

Poskytovatelé sociálních služeb

- „*Obce a kraje*“ – vytváří vhodné podmínky pro rozvoj sociálních služeb, zjišťují skutečné potřeby lidí a zdrojů k jejich uspokojení; zřizovateli organizací poskytující sociální služby.
- „*Nestátní neziskové organizace a fyzické osoby*“ – nabízí široké spektrum služeb; významný poskytovatel sociálních služeb.
- „*Ministerstvo práce a sociálních věcí*“ – zřizovatel pěti specializovaných ústavů sociální péče.

Druhy možných sociálních služeb:

- „*Osobní asistence* – pomoc zdravotně postiženým či seniorům v přirozeném sociálním prostředí;

⁵⁵ Ministerstvo práce a sociálních věcí: *Články - Národní akční plán podporující pozitivní stárnutí pro období let 2013-2017* [online]. © 2013 - 2017 [cit. 26. 01. 2018]. Dostupné z: https://www.mpsv.cz/files/clanky/14540/III_vlada_Akcni_plan_staruti_.pdf

⁵⁶ MAJEROVÁ, Věra, HEROVÁ, Irena. *Český venkov 2008. Proměny venkova*. 1. vyd. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, Provozně ekonomická fakulta, 2009. 187s. ISBN 978-80-213-1911-0, s.98

⁵⁷ Veřejná správa online: *Deník veřejné správy, Sociální služby a venkovské prostředí* [online]. Triada, spol. s r. o., Praha, © 2018 [cit. 09. 02. 2018]. Dostupné z: <http://www.dvs.cz/clanek.asp?id=6331914>

- *Pečovatelská služba* – terénní či ambulantní služba pro osoby se sníženou soběstačností, např. pomoc při osobní hygieně; dále pro rodiny, kde se současně narodily 3 a více dětí;
- *Tísňová péče* – hlasová a elektronická komunikace s osobami ohroženými na zdraví;
- *Průvodcovské a předčitatelské služby* – služby nápomocné zdravotně postiženým a seniorům při vyřizování vlastních záležitostí;
- *Podpora samostatného bydlení* – terénní služba poskytovaná v domácím prostředí, určena osobám, jejichž situace vyžaduje pomoc jiné osoby, např. zajištění chodu domácnosti;
- *Odlehčovací služby* – terénní, ambulantní či pobytové služby určené osobám se sníženou soběstačností z důvodu věku, chronického onemocnění, či zdravotního postižení, o které jinak pečuje osoba blízká v domácnosti;
- *Centra denních služeb* – např. pomoc při zajišťování stravy, vzdělávací, výchovné činnosti apod.;
- *Denní a týdenní stacionáře* – ambulantní a pobytové služby potřebným;
- *Domovy pro osoby se zdravotním postižením, domovy pro seniory, domovy se zvláštním režimem* – dlouhodobé pobytové služby a pomoc;
- *Chráněné bydlení* – pobytová služba potřebným;
- *Sociální služby poskytované ve zdravotnických zařízeních* – určeno osobám nevyžadujícím ústavní péči, které se zároveň neobejdou bez pomoci.⁵⁸

Nelze s předstihem jasně říci, kolik a jaké služby budou lidé v dané obci potřebovat. Je ale na místě tyto skutečnosti zjišťovat, což umožní přesnější odhad budoucí potřeby. *„Ekonomická aktivita občanů na venkově se dnes podobá ekonomické aktivitě ve městech. Požadavky na pracovní sílu neumožňují péči o osobu blízkou a nelze se tak spoléhat na péči rodiny. Zároveň se také mění fungování rodin na venkově, začínají se objevovat osamělí rodiče, jejichž rodina není nablízku.“* Díky těmto důvodům potřeba sociálních služeb na venkově roste. *„Přestože představitelé obcí často uznávají tyto potřeby, není v silách samotné obce nacházet řešení. To je podmíněno aktivní rolí většího sídla a vzájemnou spoluprací mezi obcemi. Obce by však měly v rámci této spolupráce plnit aktivní roli.*

⁵⁸ Ministerstvo práce a sociálních věcí: *Sociální práce a soc. služby, Sociální služby* [online]. © 2017 [cit. 26. 01. 2018]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/cs/18661>

*Odmitání řešení problematiky sociálních služeb může v budoucnu přinést mnohem větší náklady než v současnosti, kdy pro budování místních partnerství mohou obce využít prostředků Evropského sociálního fondu.*⁵⁹

⁵⁹ Veřejná správa online: *Deník veřejné správy, Sociální služby a venkovské prostředí* [online]. Triada, spol. s r. o., Praha, © 2018 [cit. 09. 02. 2018]. Dostupné z: <http://www.dvs.cz/clanek.asp?id=6331914>

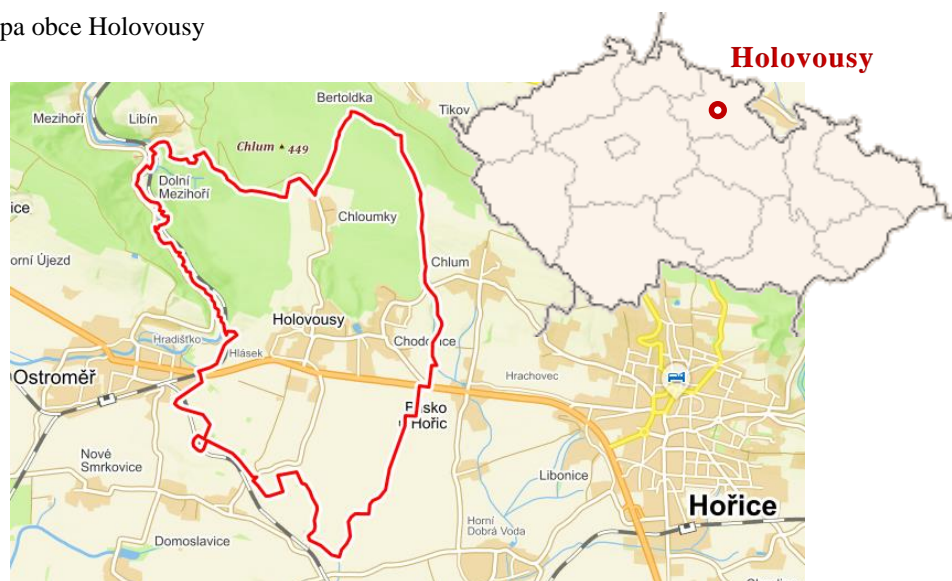
4 Obec Holovousy

Před uskutečněním samotného výzkumu kvality života je nezbytné seznámení s obcí, v níž bude případová studie prováděna. Následující kapitola souhrnně představí obec Holovousy, její dávnou historii, významné osobnosti, památky, místní tradici či pověst o pánovi z Holovous. Dále nabízené služby, spolky, současnost obce a program obnovy vesnice.

4.1 Seznámení s obcí

Vesnička Holovousy leží 6 km západně od Hořic v Podkrkonoší (obr. č. 3) na úpatí Hořického Chlumu v nadmořské výšce 306 m n. m. Rozprostírá se podél hlavní komunikace na trase mezi Hradcem Králové a Jičínem o výměře 929 ha. Místní části obce tvoří Holovousy, Chodovice, Chloumky a Dolní Mezihoří. V současné době zde trvale žije 516⁶⁰ obyvatel a přibližně 120 chalupářů. Úřadující starostkou je paní Zlatuše Brádllová.⁶¹

Obrázek č. 3 Mapa obce Holovousy



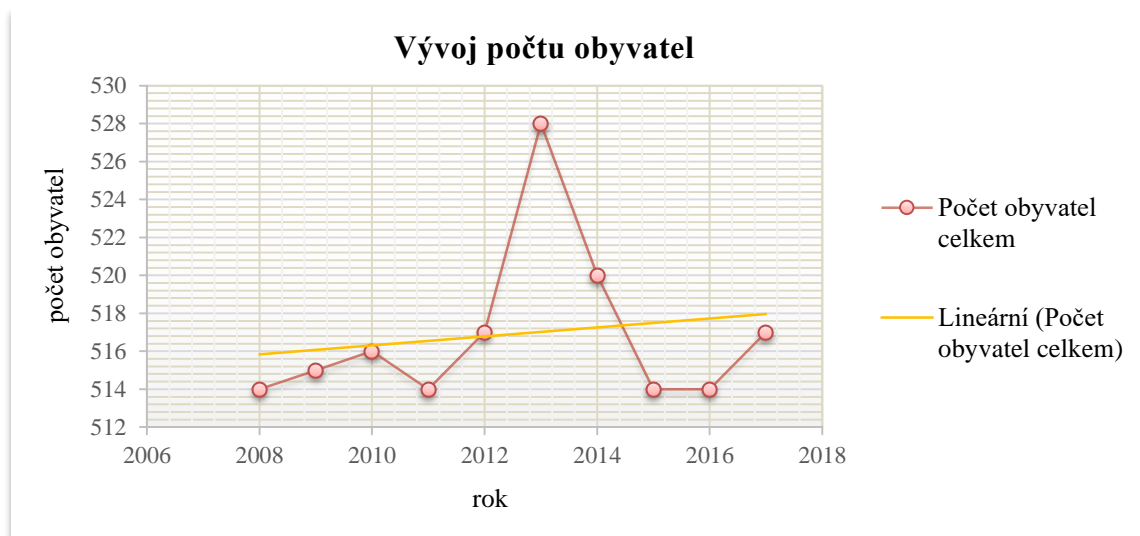
Zdroj: vlastní zpracování dle Mapy.cz

⁶⁰ Kurzy.cz, *Holovousy, Stav obyvatel – statistika* [online]. © 2000 - 2017 [cit. 16. 09. 2017]. ISSN 1801-8688 Dostupné z: <http://www.kurzy.cz/obec/holovousy-okres-jicin/stats-PU-MOSZV-DEMSTAV-stranka/>

⁶¹ Oficiální stránky obce Holovousy [online]. © 2015 [cit. 24. 08. 2017]. Dostupné z: <http://www.holovousy.cz/cs/o-obci/>

Demografický vývoj obce v posledních 10 letech (viz graf č. 1) zobrazuje výkyv mezi lety 2012-2013, kdy došlo k výraznějšímu nárůstu počtu obyvatel v důsledku přistěhovaných občanů a migračního přírůstku. V následujícím roce naopak značně vzrostl počet vystěhovaných (viz příloha č. 1), dle získaných informací se mohlo jednat o národnostní menšinu. Lineární křivka vývoje počtu obyvatel vykazuje mírně rostoucí tendenci.

Graf č. 1 - Vývoj počtu obyvatel v obci Holovousy v letech 2008-2017



Zdroj: vlastní zpracování dle dat ČSÚ https://www.czso.cz/csu/xh/pocet_obyvatel_v_obcich

4.2 Historie obce

Archeologický výzkum z let 1982-1984 poskytl zjištění, že území dnešní obce je osídlováno již šest a půl tisíce let. Nejvýznamnější archeologickou památkou, datovanou díky nálezům keramiky do 9. století, je dochované slovanské hradiště. Pro svůj význam a velmi dobrý stav požívá nejvyšší památkové ochrany a je zapsáno do státního seznamu nemovitých kulturních památek.

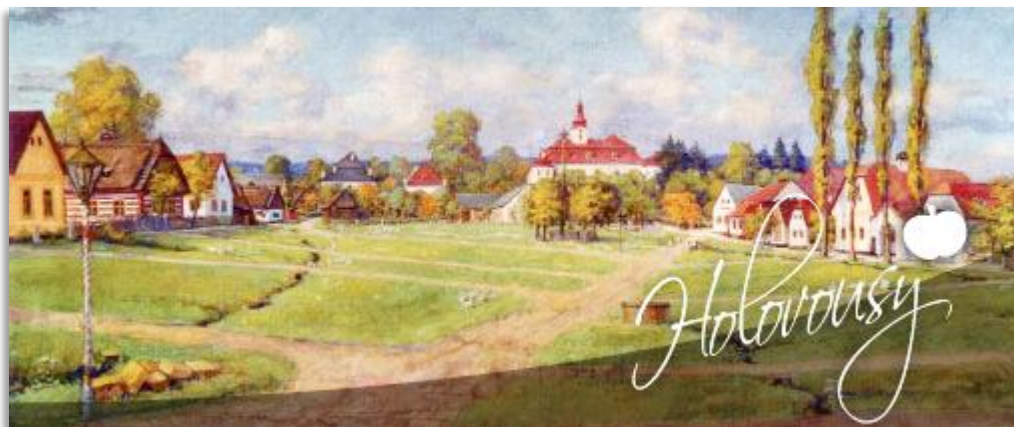
Původní písemná zmínka se datuje od roku 1143, kdy ves patřila strahovským premonstrátům. Na jejím území sídlila drobná šlechta, jež připojovala ke svému jménu přídomek z *Holovous*. Další dochovaná písemná zmínka připomínající již obec s tvrzí

pochází z roku 1260. Zde byl později postaven barokní zámeček, který si poslední majitel MUDr. F. Malinský upravil do secesního stylu.⁶²

4.3 Památky

Obec si i přes několik necitlivých zásahů do architektury zachovala svůj malebný ráz. Dominantou Holovous je zmíněný původně barokní zámeček (v jehož prostorách sídlí od roku 1951 Výzkumný šlechtitelský ústav ovocnářský) s rozlehlou návší, rybníkem, zvonící a sochou Panny Marie. Za zmínku jistě stojí i 1,5 ha rozlehlý zámecký park s 20 druhy jehličnanů a 66 druhy listnatých stromů. V Chodovicích se pyšní kostelem sv. Bartoloměje, který byl pravděpodobně barokně upraven architektem Dientzenhoferem. Na území obce najdeme i množství zajímavých plastik, např. socha sv. Jana Nepomuckého, sv. Terezie, barokní alegorie čtyř ročních období anebo pět smírčích křížů.⁶³

Obrázek č. 4 Návés obce Holovousy se zámkem



Zdroj: <http://www.holovousy.cz/cs/o-webu/odkazy.html>

4.4 Místní pověst a tradice

O tom jak obec získala svůj název, vypráví místní pověst. Jednou do krajiny zavítal mladý krásný muž hebké bezvousé tváře. Vykácel kus lesa a vystavěl si zde pěkný hrádek, na němž

⁶² ULRYCHOVÁ, E. -- PETRÁČEK, T. -- DVOŘÁK, J. *Holovousy. Dějiny obce*. Vydání první. Obec Holovousy: RK TISK Jičín, 1999. s 219.

⁶³ Oficiální stránky obce Holovousy [online]. © 2015 [cit. 24.08.2017]. Dostupné z: <http://www.holovousy.cz/cs/o-obci/>

žil spokojeně mnoho let. Neměl ženu ani děti a jeho jedinou radostí byly květiny a stromy. Protože neměl vousů, ani když mu vlas začal prokvétat, dostalo se mu jména Holovous. Navštěvoval cizí kraje, ale nejraději se zdržoval doma. Pečoval o stromy, mluvil s nimi, když našel planý ovocný strom, vytrhával od něho plevel, prořezával jej a zaléval medovou šťávou, o níž nebyla nouze. Následující roky dával strom výborné ovoce krásných barev - červené, žluté i žíhané, sladké a chutné jako med a vonné jako muškát. A co je hlavní, bylo i léčivé.

Jako přál muž stromům, miloval svůj lid, který lásku oplácel, a tak si vystavěl kolem hradu domky, jež dostaly název Holovousy. Později Holovous zemřel, zanikl jeho hrad, místo hradu byl později vystavěn zámek, ale památka po šlechtném Holovousovi žije dosud ve výborném ovoci, daleko široko známém.

Obec je lokální odrudou jablka známá. Věnovala se pěstování ovoce již za panství Smiřických. Místní odrůda jablka zvané Holovouské malinové vynikala kvalitou a na říšské výstavě ve Vídni roku 1888 budila pozornost i u samotného císaře Františka Josefa I. Od něho se traduje výrok: Toto je jablko na můj stůl! Proto má obec ve znaku štít se zlatým jablkem v zeleném poli.

4.5 Osobnosti

Mezi významné osobnosti obce řadíme pátera a astronoma Jana Černého, který se stal od r. 1816 farářem v Chodovicích. Dále majitele zámku MUDr. Františka Malinského (1850-1926), poslance sněmu Království českého, prezidenta Živnobanky a prvního předsedu Svazu českých průmyslníků. V neposlední řadě Aloise Hochmala bojujícího po okupaci Československa ve Francii v rámci cizinecké legie, který později působil v Anglii jako letec RAF.⁶⁴

⁶⁴ Oficiální stránky obce Holovousy [online]. © 2015 [cit. 24.08.2017]. Dostupné z: <http://www.holovousy.cz/cs/o-obci/>

4.6 Spolky, sdružení, služby

V obci jsou některé tradice udržovány stále bez přerušení, jiné jsou obnovovány a vznikají i tradice nové. Na jejich pořádání se podílí místní spolky a sdružení. Mezi nejmladší sdružení patří Prostor pro fantazii, které tvoří převážně mladé ženy tzv. Jany. Sdružení je zaměřeno na rozvoj kulturních aktivit v obci. Pořádají společná malování, vystavují svou tvorbu v kostele, organizují zajímavé přednášky, koncerty, hudební festivaly a výstavy.

Mezi další aktivní spolky se řadí Sbor dobrovolných hasičů Holovousy (založený roku 1910), Klub seniorů, Sdružení občanů při ZŠ Chodovice zajišťující výtvarné dílny, Český svaz zahrádkářů, Sdružení pro záchranu kostela sv. Bartoloměje v Chodovicích, Sokol Chodovice, Sbor pro občanské záležitosti připravující vítání občánků či gratulace jubilantům a nakonec Hruštičky - spolek holovouských žen pořádající pravidelná setkání a organizující například výměnný bazar oblečení.

Kromě služeb obecního úřadu a informačního centra slouží pro potřeby občanů také Česká pošta Chodovice, obchod s potravinami, občerstvení U vagónu, hostinec U Krejčů, víceúčelové sportoviště Holovousy-Chodovice. Výzkumný ústav šlechtitelský produkuje školkařské výpěstky a pečuje o genofond ovocných plodin. Nabídka místních podnikatelů obsahuje služby jako holičství, kadeřnictví, truhlářství, stavební práce, opravy oděvů, či veterinární ambulanci pro malá zvířata.⁶⁵

4.7 Současnost

Od roku 2000 změnilo tvář Holovous několik významných projektů. Byla přebudována základní infrastruktura plynovodu, vodovodu, zemní vedení elektřiny, veřejné osvětlení a splašková kanalizace s centrální ČOV.

Dále obec příkladným způsobem získala dotace pro revitalizaci venkovského prostranství. Nově zrekonstruovaná budova obecního úřadu nyní slouží i jako knihovna a regionální centrum se sídlem Mikroregionu Podkrkonoší, Místní akční skupiny Podchlumí a Spolku

⁶⁵ Oficiální stránky obce Holovousy [online]. Holovousy © 2015 [cit. 24.08.2017]. Dostupné z: <http://www.holovousy.cz/cs/spolky/>

Podzvičinsko. Obec také zrealizovala úspěšnou záchranu kostela sv. Bartoloměje v Chodovicích, obnovila náves v Holovousích, vybuodovala sportovní areál Holovousy-Chodovice, otevřela turistickou Holovousovou stezku a zrevitalizovala vodní nádrž v Chodovicích. Tato přeměna vedla k zajištění prvního místa v soutěži Vesnice roku 2013 pro Královéhradecký kraj, kam se obec hlásila již v předchozích letech.

V současnosti se obec snaží o obnovu skrze svou místní tradici. Zaměřuje se především na ovocnářství, zejména na pěstování holovouského jablka tzv. malináče. Každoročně pořádá Slavnosti Holovouských malináčů s bohatým kulturním programem, výstavou ovoce, ukázkou řemesel a soutěží o nejlahodnější Holovouský malináč.⁶⁶

4.7.1 Program obnovy obce

Program obnovy obce pro rok 2014-2018 připravuje velký projekt. Obec by ráda vybuodovala komunitní centrum v Chodovicích s celkovou rekonstrukcí základní a mateřské školy. Také byla zpracována studie pro obnovu zámeckého parku a rybníka v Sukdole (znám také jako Sudol či Suchdol), zatím se ale nedaří dohoda s jejich majiteli. Připravována je obnova mostů v Dolním Mezihorí poničených při povodni, rekonstrukce objektu výkupny zahrádkářů, propojení s městem Hořice cyklostezkou na trase stávající polní cesty. Naplnění uvedených záměrů samozřejmě plně závisí na finančních možnostech obce a na získání dotačních prostředků.⁶⁷

⁶⁶ Kronika obce Holovousy, Holovousy, 24.08.2017

⁶⁷ Oficiální stránky obce Holovousy [online]. © 2015 [cit. 24.08.2017]. Dostupné z: <http://www.holovousy.cz/cs/obecni-urad/program-obnovy-vesnice/program-obnovy-obce-holovousy-2014-2018.html>

5 Vlastní kvantitativní výzkum

Pro zjištění spokojenosti a potřeb občanů v rámci jejich kvality života byl v obci uskutečněn první empirický výzkum. Z mnoha výzkumných metod byla zvolena technika dotazování prostřednictvím dotazníků. Přípravě i realizaci této techniky se podrobně věnuje následující část diplomové práce. Prvním úkolem bylo získání potřebných dat, následovala analýza, zpracování informací do grafů a na závěr byly interpretovány výsledky. Prostřednictvím zjištěných výsledků byly zodpovězeny výzkumné otázky a získány náměty na možnosti zlepšení kvality života v obci.

5.1 Formulace výzkumných otázek

Samotné konstrukci dotazníku předcházelo stanovení výzkumných otázek. Jejich formulace spočívala ve snaze odhadnout především obecné a společenské problémy v obci. Zejména ty, jenž souvisí s kvalitou života ve smyslu vybavenosti, indikátorů služeb a možností obce. Na základě osobního pozorování, informací od občanů a diskuse se starostkou obce vyplynuly následující formulace:

- Výzkumná otázka č. 1 Co se respondentům v obci nejvíce líbí, s čím jsou nejvíce spokojeni?
- Výzkumná otázka č. 2 Jaké problémy trápí nejvíce obyvatel obce?
- Výzkumná otázka č. 3 Co je vnímáno jako kvalita života v obci?
- Výzkumná otázka č. 4 Komu by obec měla zajistit větší péči a jakou?
- Výzkumná otázka č. 5 Mají obyvatelé zájem o sociální služby?

Za pomoci výše uvedených témat byly sestaveny některé otázky dotazníku. Další dotazy měly rovněž odhalit potřeby obyvatel a jejich spokojenost či nespokojenost s kvalitou života v obci.

5.2 Tvorba dotazníku

Pro sběr potřebných informací byl vytvořen strukturovaný dotazník ve dvojím různém vyhotovení. Formát A4 v tištěné podobě a dvoustránkový elektronický formulář.

Úvodním slovem byli respondenti nejprve seznámeni s autorkou dotazníku. Dále byli informováni o anonymitě, nezávaznosti, délce dotazníku a především o účelu dotazování. Záměrem bylo také motivovat respondenty k vyplnění. Obě verze dotazníku obsahovaly závěrečné poděkování.

Dotazník byl složen z dotazů segmentačních (identifikující respondenta) i specifických (týkající se tématu). Identifikační otázky byly zařazeny na začátek, kam zpravidla bývají umístěny díky svým snadným odpovědím. Byly kombinovány různé formáty otázek - otevřené, uzavřené i polouzavřené. Celkem bylo položeno 23 otázek, vzor dotazníku umístěn v příloze č. 2.

5.3 Předvýzkum

Výzkumný dotazník byl prověřen pilotní studií, která umožnila včasné odstranění zjištěných nedostatků. Bylo ověřeno jeho snadné vyplňování, srozumitelnost a přehlednost otázek. Předvýzkum provedly tři osoby na elektronické i tištěné verzi dotazníku. Po doporučení byla tištěná verze upravena z formátu A5 na vhodnější velikost A4.

5.4 Sběr dat

Dotazníkový průzkum probíhal v obci přibližně od října loňského roku do ledna roku 2018. Jednalo se o anketní šetření a soubor respondentů nedosáhl reprezentativního vzorku. Cílovou skupinou pro výzkum byli trvalí i dočasní obyvatelé obce Holovousy. Bylo využito různých způsobů distribuce mezi obyvateli. Standardizované dotazování se uskutečnilo za pomoci metody CAWI (Computer Assisted Web Interviewing), neboli dotazování s využitím internetu a běžné metody samovyplňování tištěné verze dotazníku.

Metoda CAWI spočívá ve sběru dat prostřednictvím webového formuláře. K tomuto účelu byl realizátorkou výzkumu vytvořen on-line dotazník, konkrétně s použitím internetového nástroje Click4survey (www.click4survey.cz). Potencionální respondenti jako místní podnikatelé, spolky či instituce byli obesláni e-mailem obsahujícím úvodní text i odkaz na internetové stránky s dotazníkem. Průzkum byl dále distribuován na oficiální webové stránce obce Holovousy (<http://www.holovousy.cz>) a na profilu obce sociální sítě (Facebook), viz příloha č. 3 a 4. Účastníkem průzkumu se tedy mohl stát dobrovolně kterýkoliv obyvatel.

Klasická metoda samovyplňování byla použita při vyplňování tištěného dotazníku staršími občany, kteří nemají přístup k internetu. Po oslovení organizátorky Klubu seniorů (paní Kozárové) bylo umožněno setkání a vyplňování dotazníků se seniory. Zároveň byl tištěný dotazník spolu s vložovací schránkou umístěn v místní obecní knihovně.

5.5 Vlastní šetření a analýza dat

V obci Holovousy žije 516 obyvatel. Podle přehledu odpovědí webového dotazníku otevřelo a vyplňovalo průzkum 120 respondentů, z nichž 97 osob průzkum dokončilo (ostatní neúplné dotazníky byly vyřazeny). V Klubu seniorů vyplnilo dotazník 10 respondentů. Celkem bylo získáno 107 vyplněných dotazníků, což je dostatečný počet k zodpovězení výzkumných otázek. Průměrná doba vyplňování jednoho dotazníku činila mezi sedmi až osmi minutami.

Prostřednictvím programu Microsoft Excel byly v grafech statisticky prezentovány jednotlivé odpovědi na dotazy. Otázky se vyhodnocovaly postupně v tomto pořadí:

1. dotazy segmentační
2. otázky specifické zabývající se kvalitou života

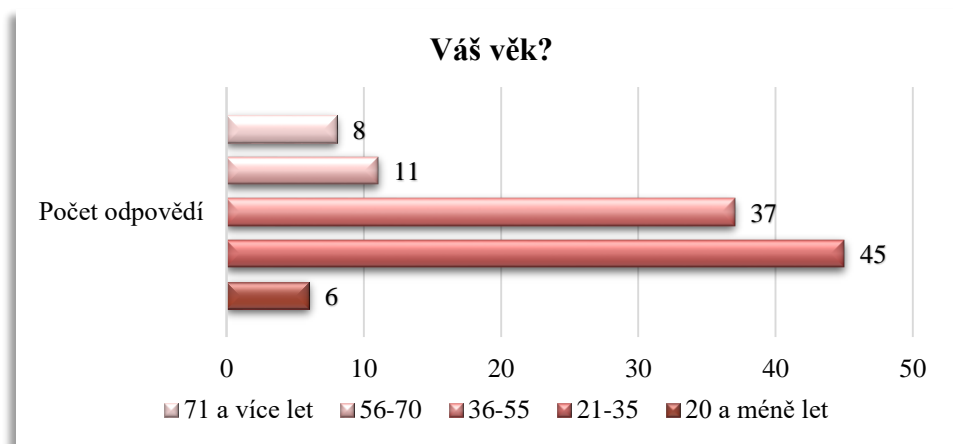
Prvních šest otázek bylo koncipováno jako segmentační a sloužily k popisu struktury respondentů, podkapitola nese název 5.5.1 Identifikace respondentů. Rozbor dat byl zpracován z celkového počtu 107 odpovědí tvořících 100 %.

5.5.1 Identifikace respondentů

Otázka č. 1 – Věkové složení respondentů

Úvodní otázka dotazníku se týkala věkové struktury respondentů. Nejvíce vyplňujících vykazovalo rozmezí mezi dvěma kategoriemi věku, které odpovídají i nejsilnějším věkovým skupinám obyvatel obce dle statistik ČSÚ. Struktura vzorku tedy koresponduje se stavem obyvatelstva podle věku. Viz věková struktura obyvatelstva obce v příloze č. 5. Nejčetnější věková skupina respondentů může od dotazníkového šetření očekávat zlepšení situace v obci. Pokud si vedení obce bude chtít obyvatele udržet, bude se snažit uvedené nedostatky odstranit. Vylepšování životních podmínek dle konkrétních potřeb může pro respondenty hrát velkou roli při rozhodování, zda na vesnici zůstat, založit rodinu, či začít nový život jinde.

Graf č. 2 – Věkové složení respondentů

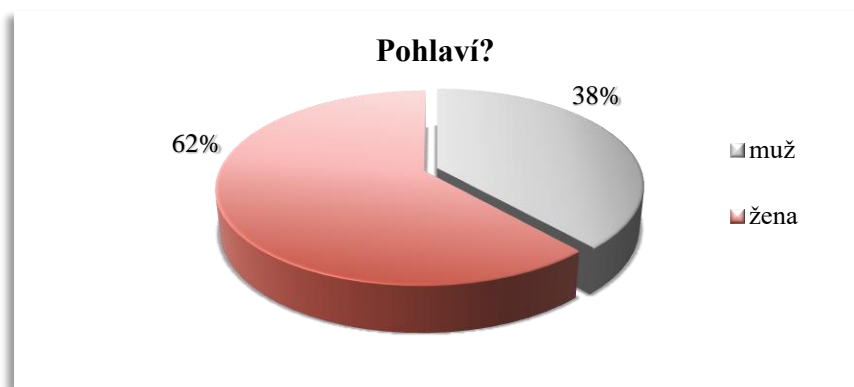


Zdroj: vlastní zpracování, 2018

Otázka č. 2 – Struktura respondentů dle pohlaví

Graf znázorňuje zastoupení respondentů z hlediska pohlaví, ve kterém převažují ženy. Ženy tedy byly o něco více aktivní ve vyplňování dotazníku. Podle výsledků výzkumu by bylo možné usuzovat, že se o kvalitu života v obci zajímají více než muži. Téma kvality života při zachování anonymity pro ně mohlo být zajímavé z hlediska otevřeného vyjádření názoru, možnosti přispění ke zlepšení kvalitativních faktorů života v obci a např. k rozšiřování volnočasových aktivit pro jejich děti.

Graf č. 3 – Struktura respondentů dle pohlaví



Zdroj: vlastní zpracování, 2018

Otázka č. 3 – Rozdělení respondentů dle nejvyššího dosaženého vzdělání

Vzorek respondentů zobrazuje poměrně vysokou vzdělanost obyvatel, z čehož lze usuzovat, že bydliště na vesnici není překážkou ve vzdělávání a lidé z venkova o něj také projevují zájem. Z hlediska nejvyššího dosaženého vzdělání převažuje u vyplňujících obyvatel střední vzdělání s maturitou. Výuční list má přitom podle statistik nejvíce obyvatel v obci. Méně vzdělaní lidé však nemusí být při dotazování na internetu vůbec dosažitelní a navíc bývá složité je výzkumem efektivně oslovit. Tvzení potvrzuje graf č. 4.

Graf č. 4 – Rozdělení respondentů dle nejvyššího dosaženého vzdělání



Zdroj: vlastní zpracování, 2018

Otázka č. 4 – Převažující ekonomická aktivita respondenta

Statistika ČSÚ v obci vykazuje necelou polovinu obyvatel ekonomicky aktivní, přes 150 z nich tvoří zaměstnanci. Zrovna tak mezi nejčastěji uváděnou převažující ekonomickou aktivitu se řadí zaměstnaní občané. Ti mohou mít zájem o zlepšování kvality života ve smyslu zajištění pracovních možností, dobrých podmínek pro podnikání či dopravní dostupnosti do svých zaměstnání, ať už pracují přímo v Holovousích nebo v jiné obci.

Graf č. 5 – Převažující ekonomická aktivita respondenta

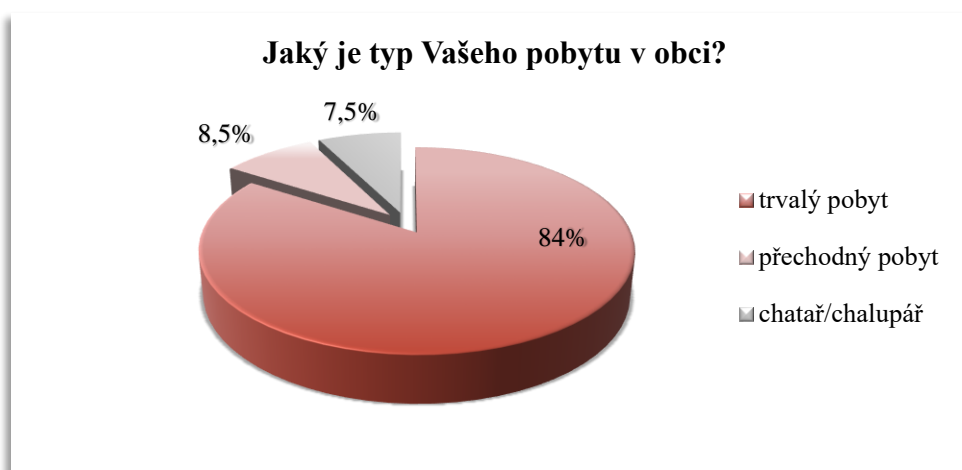


Zdroj: vlastní zpracování, 2018

Otázka č. 5 – Typ pobytu v obci

Graf znázorňuje početný vzorek trvale žijících obyvatel, díky čemuž lze poodhalit nejen evidentní nedostatky obce, ale i skryté potřeby stálých občanů obce. Je dobré, že dotazník vyplňovali zejména respondenti s trvalým pobytem, jelikož mají lepší přehled o dění v obci a zlepšení kvality života obce je v jejich vlastním zájmu.

Graf č. 6 – Typ pobytu v obci

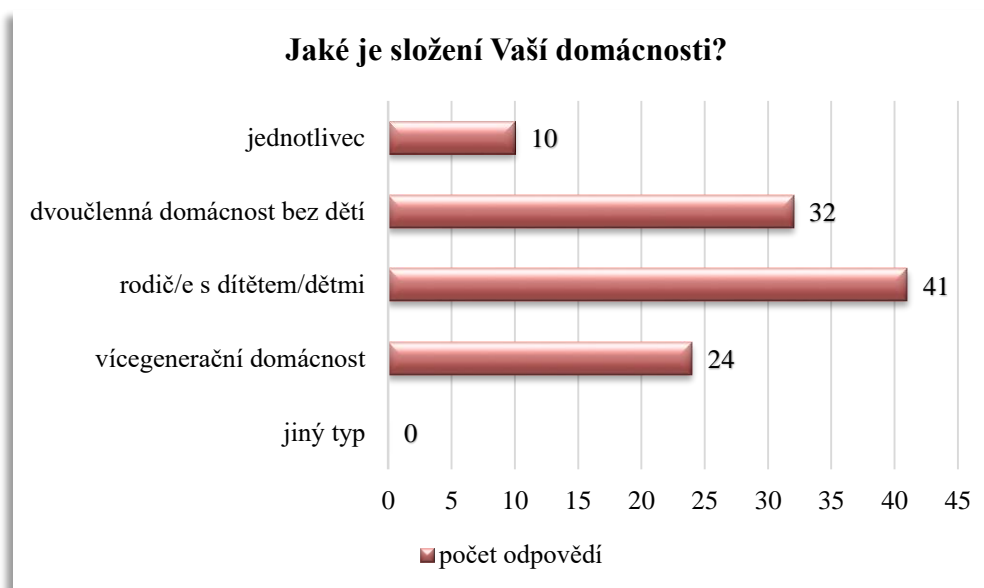


Zdroj: vlastní zpracování, 2018

Otázka č. 6 – Složení domácnosti respondenta

Poslední z identifikačních otázek umožňuje prozkoumat složení domácnosti respondenta, které mohou odkrýt potřeby osob žijících jednotlivě, ale i potřeby vícečetných domácností. Z výsledků je patrný převažující počet respondentů „rodin s dětmi“. Evidentně se chtějí spolupodílet na zlepšování slabých či nedostatečných položek kvality života v obci. Otázka byla navíc položena v souvislosti s ověřením jedné z hypotéz.

Graf č. 7 – Složení domácnosti respondenta



Zdroj: vlastní zpracování, 2018

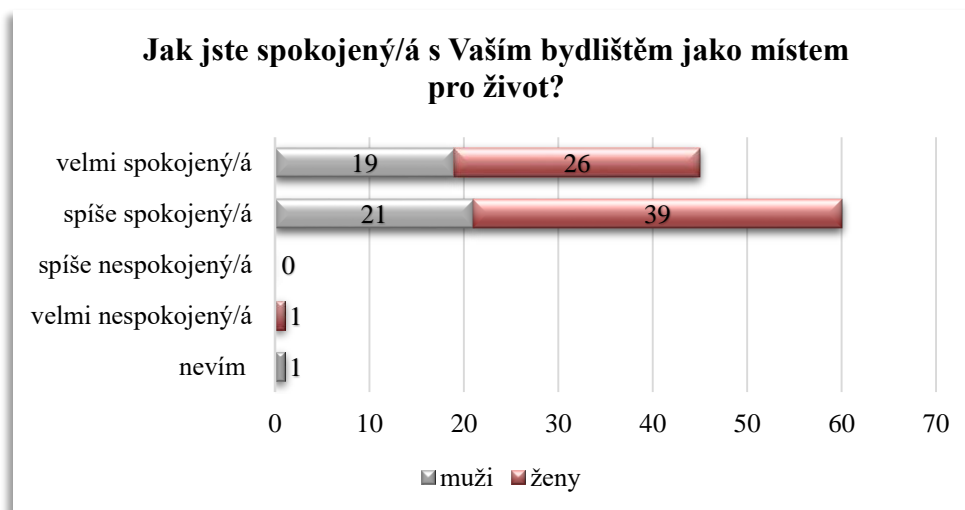
V následujících grafech budou výzkumné otázky analyzovány a utříděny do devíti různých oblastí. Pomocí jednotlivých otázek i jejich kombinací s identifikačními dotazy bude zjištěno, jak jsou respondenti současně s životem v obci spokojeni, jaká je kvalita života v obci z hlediska různých faktorů, v čem obyvatelé vidí její hlavní nedostatky a jak navrhnou podpořit budoucí rozvoj obce.

5.5.2 Bydliště

Otázka č. 7 – Spokojenost s bydlištěm

Z níže uvedeného grafu je patrná spokojenost respondentů s bydlištěm v obci. Ženy uváděly častěji než muži možnost „spíše spokojený/á“, to hovoří o jejich drobných výhradách k životu na vesnici. Téměř všichni respondenti zvolili z předem uvedených alternativ kladné varianty hodnocení. Výsledky celkově značí, že lidem se v Holovousích líbí a jsou s životem v obci spokojeni. Ve váhavé i záporné odpovědi hrála roli nespokojenost s nepřízpůsobivými občany.

Graf č. 8 – Spokojenost s bydlištěm dle pohlaví respondenta



Zdroj: vlastní zpracování, 2018

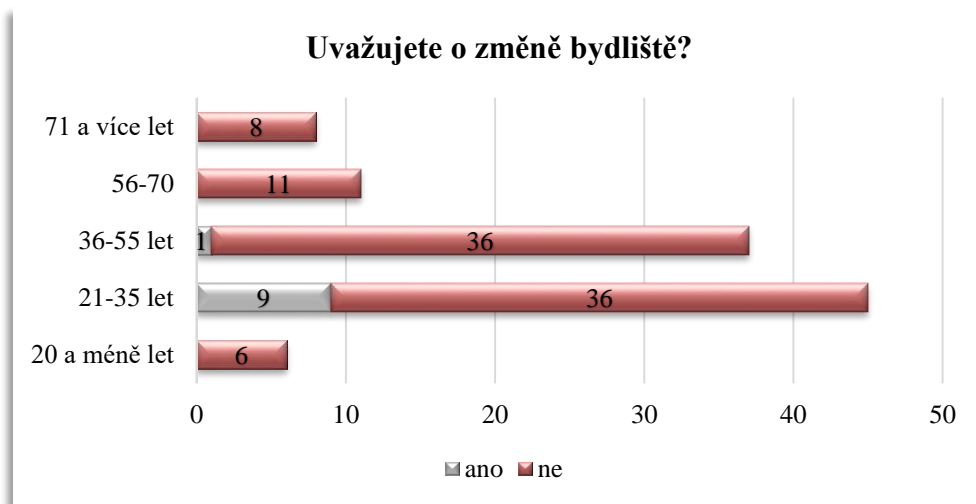
Otázka č. 8 – Uvažování o změně bydliště

Většina respondentů neplánuje měnit bydliště, což koresponduje s grafem č. 8. Výsledky znázorňují nejen spokojenost s životem v obci, ale hovoří o jisté popularitě obce. Respondenti zjevně považují obec i z hlediska budoucího vývoje za perspektivní.

Ti občané, kteří změnu bydliště zvažují, mohl do jisté míry ovlivňovat věk. Jako důvod odchodu uváděli pracovní příležitosti v jiném městě, odchod za partnerem nebo založení

rodiny s vlastním bydlením v jiné obci. Evidentně se jedná o mladé lidi, kteří se chystají odstěhovat od svých rodičů a osamostatnit se.

Graf č. 9 – Uvažování o změně bydliště dle věku respondenta



Zdroj: vlastní zpracování, 2018

5.5.3 Silné a slabé stránky obce

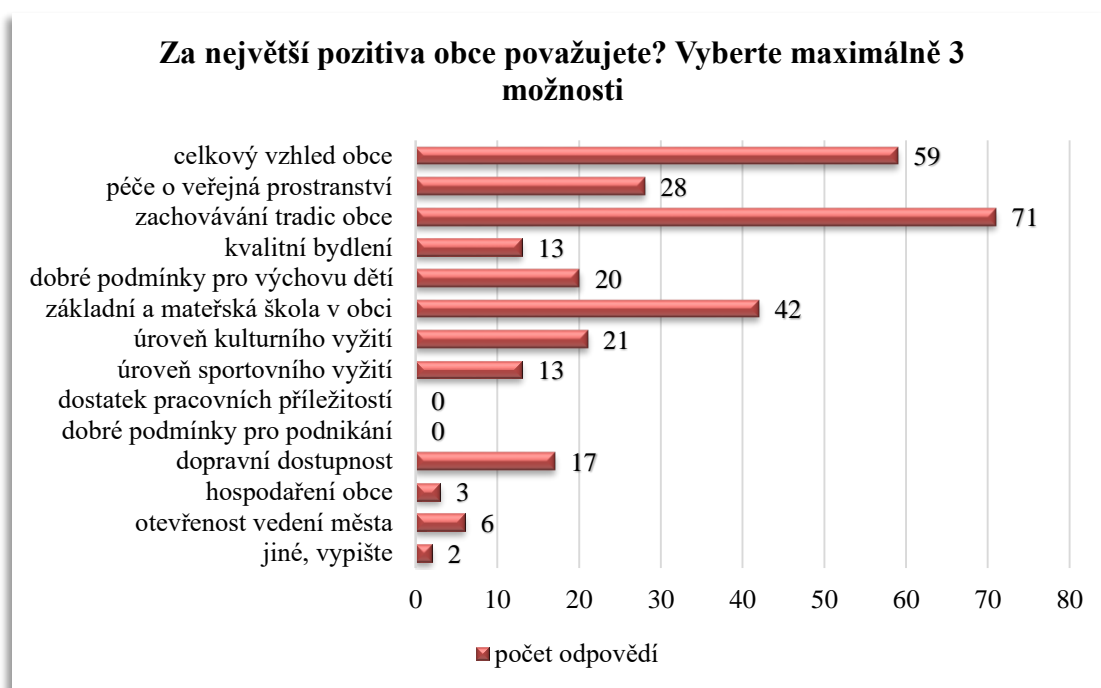
Otázka č. 9 – Největší pozitiva obce dle respondenta

V následující otázce respondenti vybírali z předem vypsanych alternativ maximálně tři možnosti týkající se pozitivních aspektů obce, které vidí jako stěžejní. Nejlépe občané hodnotili kromě zachování tradic a vzhledu obce základní a mateřskou školu v Chodovicích, kterou tato poměrně malá obec disponuje.

Respondenti, kterým nebyly uvedené alternativy dostačující, mohli sdělit jiná, pro ně významná, pozitiva. Dva respondenti tuto možnost využili a uvedli jako kladnou stránku obce její venkovský charakter a okolní přírodu.

Z výsledků je patrné, že celkový vzhled obce, udržování tradic, úprava veřejného prostranství a příroda jsou silnými stránkami obce. Podporováním těchto původních prvků a přírodních atraktivit si obec zachová i do budoucna svůj venkovský a malebný ráz.

Graf č. 10 – Největší pozitiva obce dle respondenta



Zdroj: vlastní zpracování, 2018

Žádný z obyvatel neoznačil možnost dostatek pracovních příležitostí a dobré podmínky pro podnikání. Tento výsledek vysvětluje další otázka týkající se negativních stránek obce.

Otázka č. 10 – Největší negativa obce dle respondenta

Následujícím grafem č. 11 byly zjištěny slabé stránky obce dle názorů respondentů. V tomto dotazu volili z předem definovaných možností maximálně 3 položky, se kterými jsou v obci nejméně spokojeni.

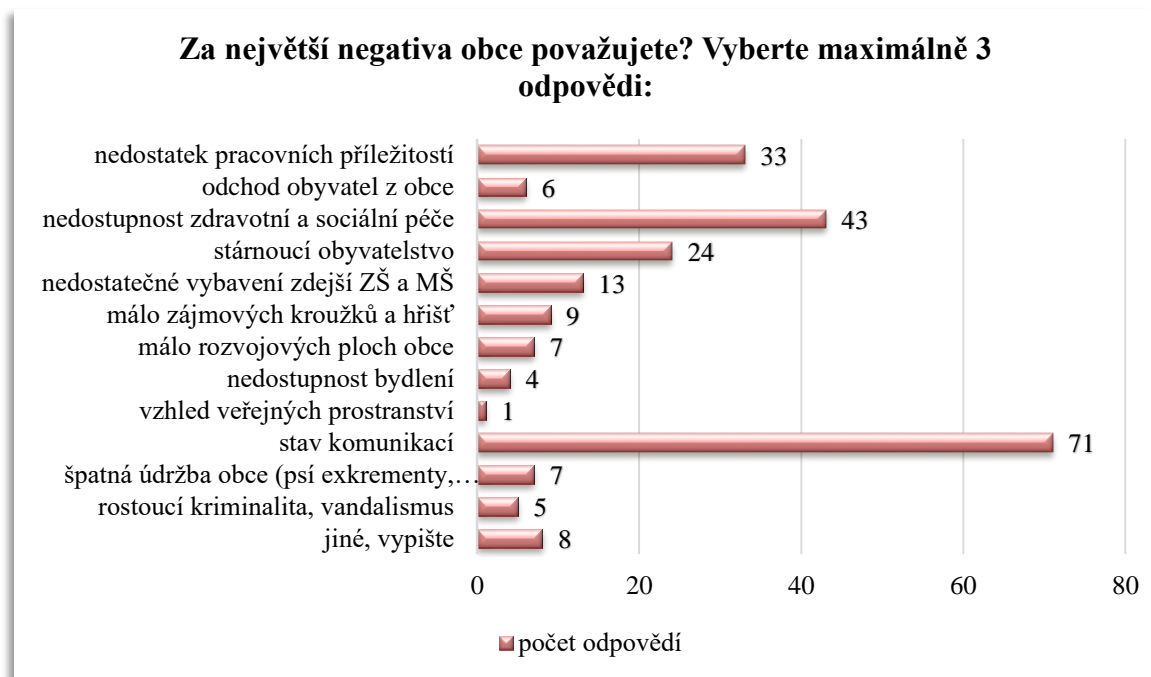
Výsledky grafu se shodují s informacemi v teoretické části diplomové práce, které se zabývají přetrvávajícími nedostatky v obcích. I zde více než polovina respondentů negativně vnímá stav místních komunikací a nedostatek pracovních příležitostí v obci. Mezi položky, které jsou jednoznačně v popředí slabých stránek obce, řadí občané také nedostupnost zdravotní a sociální péče a zároveň si všímají i stárnoucí populace v obci.

Zdravotní služby poskytují lékaři z nedalekých měst, i přes to je dojíždění za těmito službami pro některé občany evidentně náročné.

V případě nedostatečného výčtu možností respondenti uváděli vlastní názory, které považují za slabiny obce. Zmínili například konflikty s etnickou menšinou, špatnou zimní údržbu silnic či špatně řešené poplatky za odpad.

Tyto výsledky budou ve zhodnocení výzkumu srovnávány s poslední otázkou zjišťující budoucího směřování obce dle respondentů, díky čemuž vyplynou nedostatky, kterým je nutno věnovat větší pozornost.

Graf č. 11 – Největší negativa obce dle respondenta



Zdroj: vlastní zpracování, 2018

5.5.4 Faktory kvality života

Otázka č. 13 – Hodnocení položek kvality života v obci Holovousy

Otázka typu baterie byla použita u hodnocení položek kvality života v obci. Pomocí hodnotící škály 1 (nejlepší) – 5 (nejhorší) respondenti oznámkovali jednotlivé předem definované aspekty, viz graf č. 12. Zde je třeba se zaměřit na faktory, které byly ohodnoceny průměrnou a horší známkou, neboť mohou ovlivňovat další vývoj obce a spokojenost občanů.

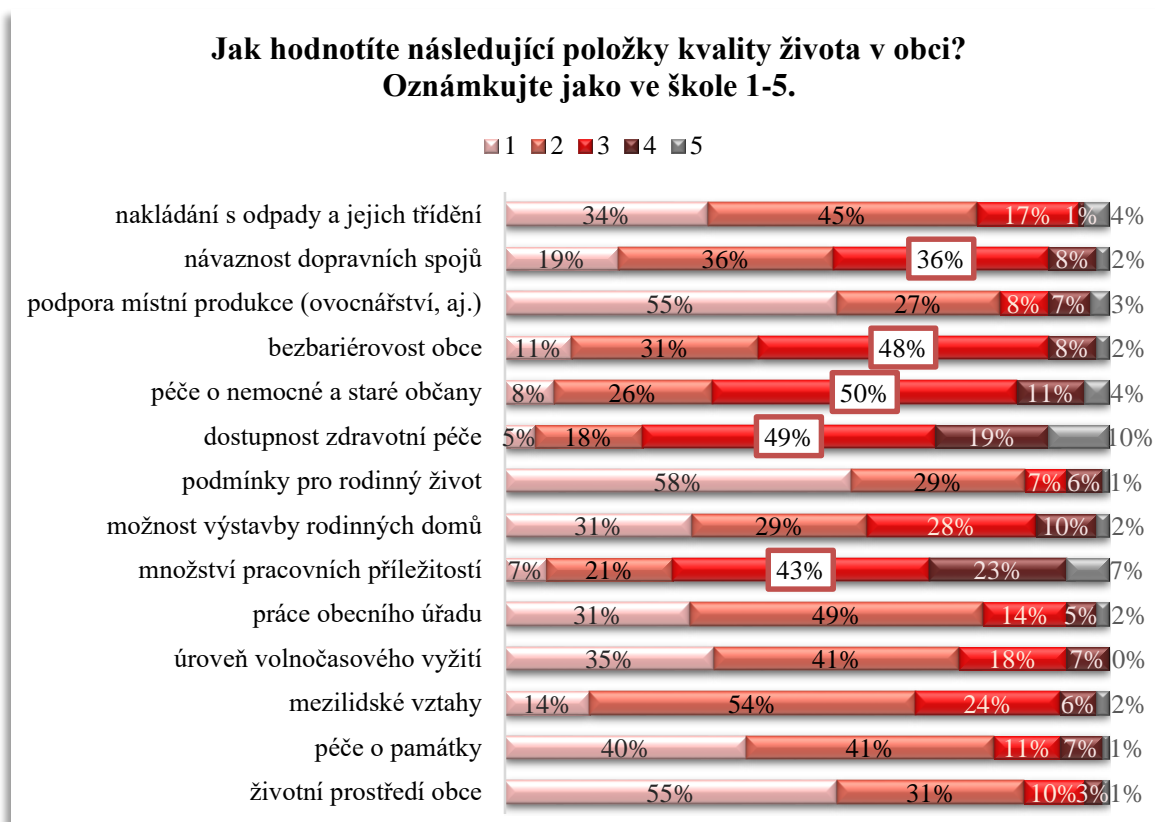
Již v kapitole 4.7 týkající se současnosti Holovous byla zmíněna revitalizace venkovského prostranství a snaha o obnovu skrze místní ovocnářskou tradici, proto výborné hodnocení faktorů týkajících se životního prostředí a podpory místní produkce nebylo velkým překvapením. Zázemí obce lze z pohledu mladých rodin hodnotit kladně, jelikož se v obci nachází základní a mateřská škola, dětská hřiště a v určitých oblastech nabízí obec prostor pro výstavbu nových domů.

V oblasti sociální péče má obec jistě co zlepšovat, jelikož není nijak zvlášť zajištěna a občané musí za těmito službami dojíždět do okolních měst. Toto hodnocení může být například i známkou toho, že starší imobilní občané nemohou setrvávat ve svých domovech, ale musí vyhledávat péči mimo obec v hospicích nebo domovech důchodců. Špatný stav chodníků a cest jistě hraje roli v průměrně hodnocené bezbariérovosti obce. Vybudování bezbariérových ramp a oprava povrchů cest by mohlo starším či zdravotně postiženým lidem hodně usnadnit pohyb venku. Průměrnou známkou respondenti ohodnotili také množství pracovních příležitostí. Příliv nabídek pracovních pozic mohl nastat v době po výstavbě Výzkumného a šlechtitelského ústavu ovocnářského (r. 2015). Zaměstnání ve výzkumném ústavu je však vhodné zejména pro odborně vyškolené uchazeče, proto mohl mít větší význam z pohledu pracovních nabídek pro celý region než pro obec. Významnější počet

záporně hodnotících známek získalo opět množství pracovních příležitostí a dostupnost zdravotní péče.

Prostřednictvím tohoto zhodnocení byl získán přehled o kvalitě jednotlivých aspektů z pohledu občanů. Konkrétně odhalilo základní položky kvality života, se kterými jsou lidé spokojeni, a naopak, na které je třeba se zaměřit a pracovat na jejich zlepšení.

Graf č. 12 – Hodnocení položek kvality života v obci Holovousy



Zdroj: vlastní zpracování, 2018

Otázka č. 20 – Hodnocení bezpečnosti v obci dle respondenta

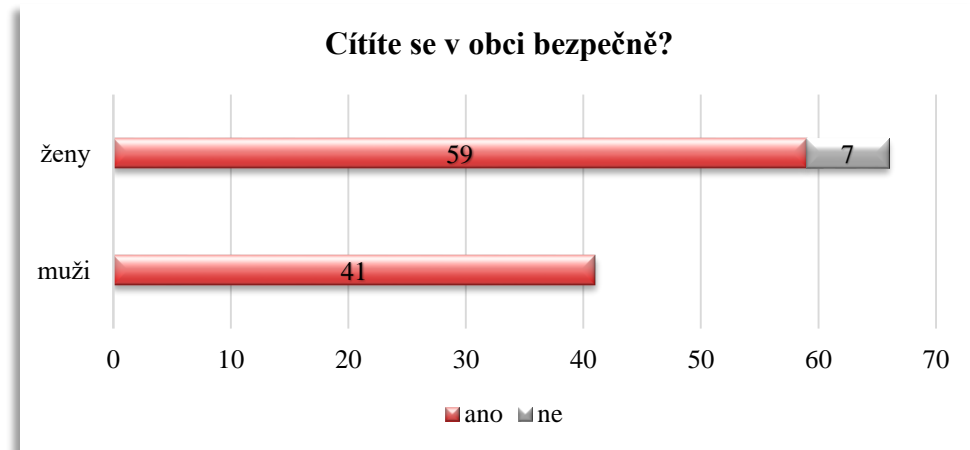
Mezi faktory kvality života řadíme také bezpečnostní situaci v obci. Celkově lze říci, že pověst venkova z hlediska bezpečnosti bývá vždy o něco lepší než ve městech. Převážná většina respondentů má skutečně v obci pocit bezpečí. Zajímavé je, že zápornou odpověď uváděly pouze ženy spolu s důvody jejich znepokojení. Většina negativních odpovědí

zmiňovala narůstající počet nepřizpůsobivých občanů, upozorněno bylo i na údajné výhružky či škody na majetku. Jelikož se někteří občané opakovaně setkávají s výhružkami, představitelům obce lze doporučit zajištění kurzů sebeobranu pro zájemce nebo preventivních besed určených zejména starším občanům, na kterých je budou varovat před nepoctivci a zloději.

Respondentky jmenovaly dále nepřiměřenou jízdu aut přímo v obci, což může být nebezpečné například při procházce s dětmi. Obec by mohla uvažovat nad vyznačením nového dopravního značení omezující rychlost jízdy nebo zóny upozorňující na častější výskyt dětí. U školy a hřišť je možné umístit například zpomalovací pásy. Jiné ženy uvedly přání ohledně osvětlení, které by mohlo být přinejmenším o víkendech rozsvíceno déle.

Z oblasti bezpečnosti a pořádku je třeba zmínit, že obec nemá zřízení obecní policie. Tuto činnost zajišťuje Policie ČR, KŘP Královéhradeckého kraje, Obvodní oddělení Hořice s územní působností.

Graf č. 13 – Hodnocení bezpečnosti v obci dle pohlaví respondenta



Zdroj: vlastní zpracování, 2018

5.5.5 Informovanost a občanská participace

Otázka č. 11 – Informovanost o dění v obci ze strany obce a jejích pracovníků (např. pomocí internetu, tiskovin, rozhlasu, aj.)

Pracovníci obce oznamují aktuality o dění v obci zejména prostřednictvím webových stránek, sociální sítě, místního rozhlasu a tištěného zpravodaje, který je vydáván jednou za dva měsíce.

Většina respondentů je dostatečně informována o dění v obci, ale několik z nich má opačný názor. Záporně odpovídající občané si stěžovali na nedostatečné pokrytí místního rozhlasu s tím, že ostatní informace fungují bez problémů. Tento problém by bylo možné vyřešit například nahrávkou rozhlasového vysílání umístěnou také na webových stránkách obce. Přístup na internet má dnes téměř každá domácnost, a tak by se mohli obyvatelé kdykoliv informovat o aktualitách prostřednictvím audio záznamu hlášení obecního rozhlasu.

Graf č. 14 – Informování občanů o dění v obci ze strany obce a jejích pracovníků

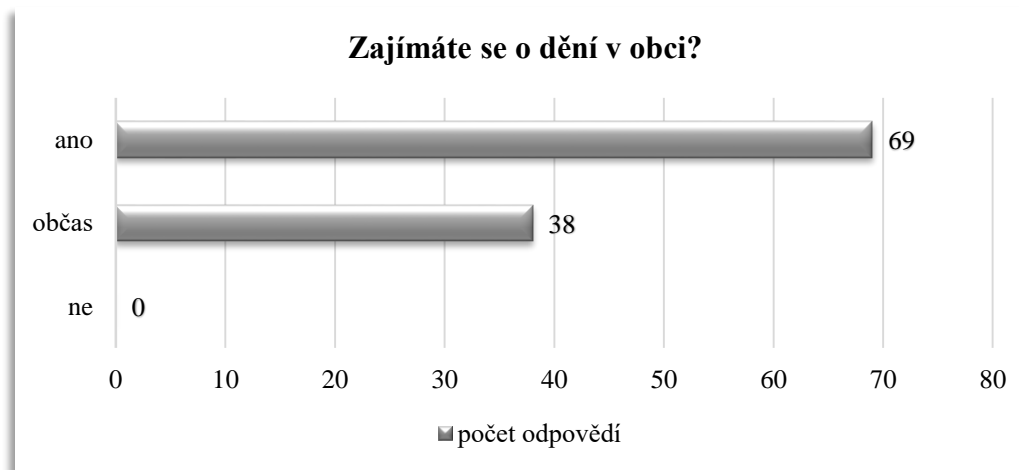


Zdroj: vlastní zpracování, 2018

Otázka č. 14 – Zájem respondentů o dění v obci

Otázka nepřímě navazuje na předchozí dotaz, který zkoumal dostatečnou informovanost občanů za pomoci různých informačních prostředků. Z grafu vyplývá, že zájem o dění je opravdu velký. Lze se domnívat, že lidé pročítají obecní zpravodaj, sledují webové stránky, poslouchají rozhlas, apod., vše ale závisí také na tom, kolik mají sami volného času. Díky popisu obce je známo, že v obci funguje spousta aktivních spolků a sdružení napříč věkovými kategoriemi. Zájem místních obyvatel je zřejmý také z pořádaných kulturních a sportovních akcí, kdy se konaný program obvykle setkává se značnou návštěvností.

Graf č. 15 – Zájem respondentů o dění v obci



Zdroj: vlastní zpracování, 2018

5.5.6 Volný čas

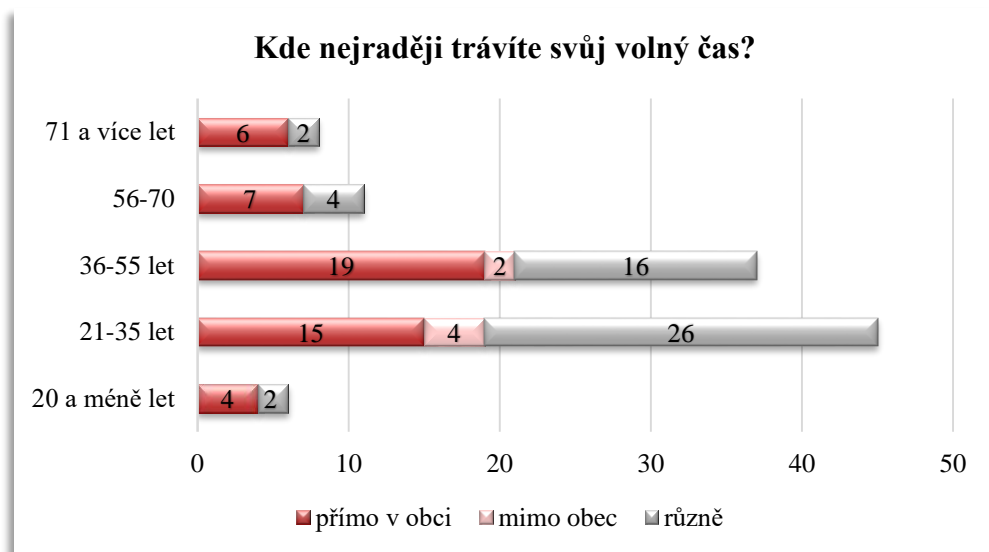
Otázka č. 15 – Kde nejraději respondenti tráví svůj volný čas

Téměř polovina respondentů tráví nejraději volný čas přímo v obci, tedy doma, na chalupě nebo například pracují a relaxují na svých zahradách. Dále lze říci, že obyvatelé se rádi účastní tradičních, sportovních či společenských akcí přímo v obci. Pracovníci obce a další dobrovolníci jsou poměrně činní a připravují pestrou nabídku aktivit. Program je nabitý po celý rok. Vše začíná masopustním průvodem, dětským maškarním karnevalem, také

se koná pálení čarodějnic, dětský den, neckyáda, fotbalový turnaj, Slavnosti sv. Bartoloměje. Zájem je také o výlety, které pořádá například Klub seniorů nejen pro seniory. Samozřejmostí jsou vyhlášené Slavnosti holovouských malináčů, drakiáda, lampionový průvod a vše završují adventní koncerty v kostele sv. Bartoloměje.

Někteří lidé využívají i širší nabídky aktivit větších měst v okolí, to se projevilo zejména u druhé mladší věkové kategorie. Respondenti ve věku 21-35 let jsou velmi činnou věkovou skupinou, která současně využívá i volnočasových možností okolních měst. Z toho vyplývá, že by bylo dobré se zaměřit na rozšíření aktivit v obci pro tuto věkovou kategorii. Například Hořice nabízí rozličné zájmové kurzy a kroužky, krytý bazén, kuželky, fitness, kino ale i kavárny, kluby a další volnočasové aktivity. Jak uvádí graf č. 16, někteří respondenti nabízené možnosti nejraději kombinují.

Graf č. 16 – Kde nejraději respondenti tráví svůj volný čas dle věku



Zdroj: vlastní zpracování, 2018

Otázka č. 16 – Hodnocení nabídky volnočasových zařízení v obci

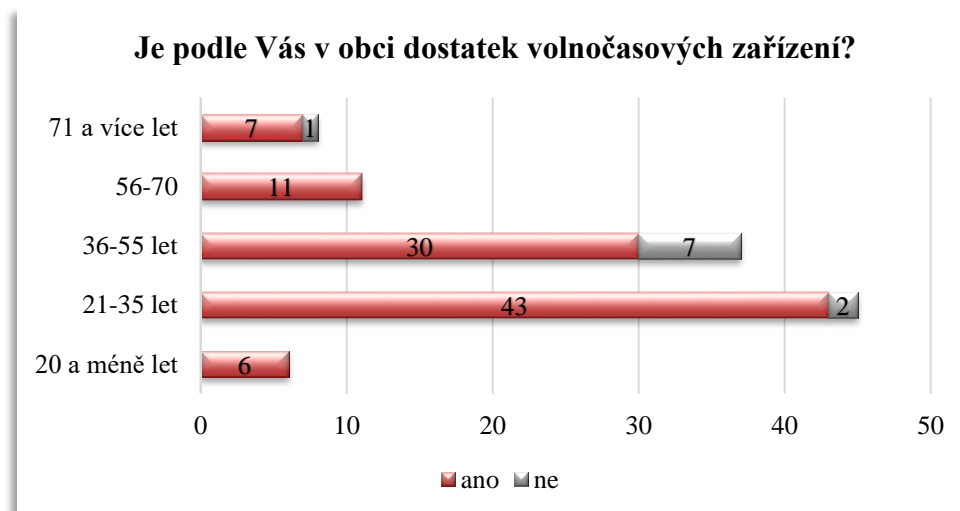
Otázka se soustřeďuje na zařízení využívaná pro volnočasové aktivity. Pomocí věkového rozložení názorů je patrné, že záporné hodnocení ovlivňuje zejména občany střední věkové kategorie. Lidé uváděli především více aktivit pro děti, cvičení pro předškolní děti, aktivity

pro děti od 12 let. Lze usoudit, že tito občané již mají vlastní děti a pro ně by uvítali více možností k trávení volného času. Naopak jiní si myslí, že aktivity v obci jsou určené jen pro děti a uvítali by cvičení pro dospělé. Respondenti také jmenovali vybudování kulturního domu či sálu. Nad touto myšlenkou by obec mohla pouvažovat v následujících letech. Pokud by v obci byl vhodný objekt k tomuto účelu a názor veřejnosti by byl nápadu nakloněn, mohla by se tato myšlenka za pomoci dotačních programů v budoucnu zrealizovat. Drobné kulturní akce se prozatím konají v hostinci U Krejčů, kde jsou kapacity omezeny.

Z předchozích otázek víme, že obec celoročně zajišťuje společenský program, k čemuž užívá především volná veřejná prostranství nebo kostel sv. Bartoloměje. Pro sportovní činnosti nechaly Holovousy v loňském roce vybudovat hřiště za školou v Chodovicích nazvané „Hrajeme si, hýbeme se, relaxujeme“. Nejen děti mohou dále navštěvovat sportovní areál U Vagónu s velkým hřištěm, houpačkami a skluzavkami, pro nejmenší je tu malé dětské hřiště přímo na návsi.

Občany jistě potěší skutečnost, že obec zahájila přípravu projektu pro celkovou rekonstrukci školy a vybudování nové tělocvičny, kde má vzniknout nové komunitní centrum obce. Komunitní centrum bude využíváno nejen k vyučování, ale také ke spolkové činnosti a vzdělávání dospělých. Záměrem je, aby škola byla otevřená i v podvečerech a o prázdninách.

Graf č. 17 – Hodnocení nabídky volnočasových zařízení v obci dle věku



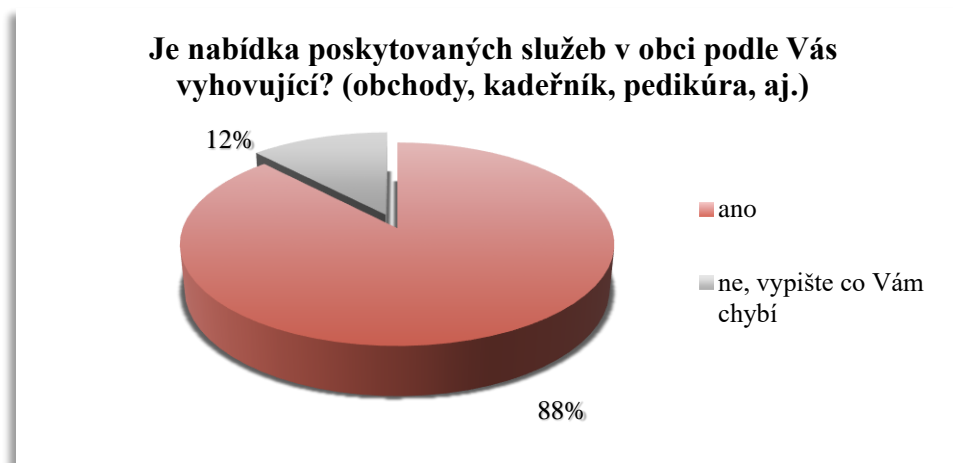
Zdroj: vlastní zpracování, 2018

5.5.7 Služby

Otázka č. 17 – Nabídka poskytovaných služeb v obci podle respondenta (obchody, kadeřník, pedikúra, aj.)

Ačkoliv jsou v obci poskytovány pouze základní služby (výčet uveden v kapitole 4.6), mnozí respondenti je považují za dostačující. Ze služeb, které jim naopak schází, vyjmenovali shodně lékařské služby a obchod s potravinami. I když nespokojených respondentů není mnoho, obec by mohla pouvažovat nad lékařskými službami, které by v obci mohly být poskytovány alespoň pár hodin týdně. Problém by ale mohl nastat díky možnému nedostatku lékařů. Zrovna tak současný obchod by mohl lépe vyjít vstříc obyvatelům a zlepšit stávající otevírací dobu, která je velmi proměnlivá. Dalším respondentům chybí například opravárenské či širší poštovní služby a jiným komplexně vše, jelikož musí dojíždět do nedalekých Hořic. Nelze s jistotou tvrdit, že by občané byli vybíraví, možná jen upřednostňují jiné služby, které obec neposkytuje. Ve venkovských obcích je užší nabídka služeb zcela pochopitelná.

Graf č. 18 – Nabídka poskytovaných služeb v obci podle respondenta (obchody, kadeřník, pedikúra, aj.)



Zdroj: vlastní zpracování, 2018

5.5.8 Dopravní infrastruktura

Otázka č. 18 – Nejčastěji využívaný způsob dopravy respondentem

Další dotaz směřoval ke zjištění, jakou dopravu respondenti nejčastěji využívají. Špatná dopravní dostupnost z důvodu nedostatku spojů hromadné dopravy může být důsledkem časté potřeby osobního automobilu. Souvisejícím faktorem s nutností dojíždění je jistě i nedostatek pracovních příležitostí a vzdělávacích zařízení v místě bydliště.

Graf č. 19 – Nejčastěji využívaný způsob dopravy respondentem



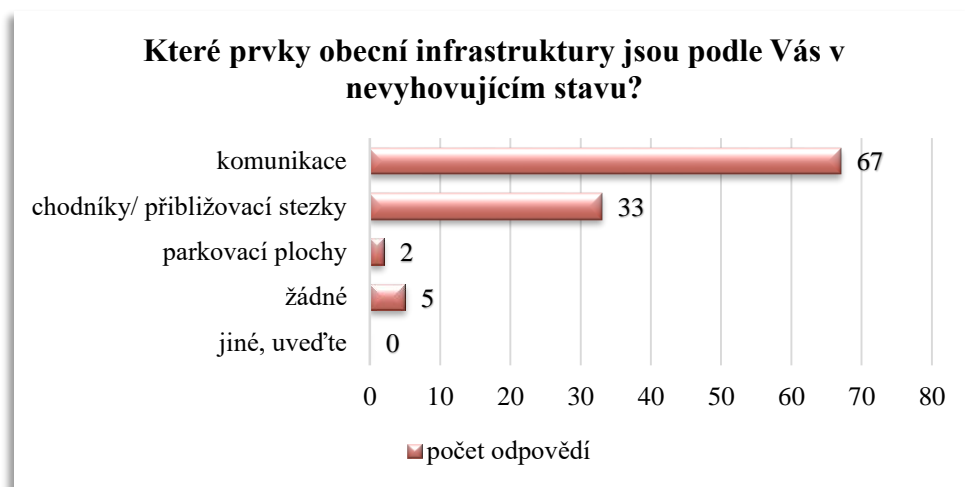
Zdroj: vlastní zpracování, 2018

Otázka č. 19 – Jaké prvky obecní infrastruktury jsou podle respondenta v nevyhovujícím stavu

Z předchozího dotazu vyplynula zvýšená potřeba využívání osobních automobilů, což se odráží v otázce týkající se infrastruktury. Špatný stav komunikací je zapříčiněn budováním plynovodu a vodovodu v předchozích letech, ale i nadměrným zatěžováním lesnickou technikou a zemědělskými stroji využívanými výzkumným ústavem. Vhodné by bylo omezit výjezdy strojů, což není téměř reálné vzhledem k jejich časté potřebě, proto by mohlo pomoci snížení rychlosti při jízdě v obci.

Obec má v plánu realizovat opravy týkající se hlavních i obslužných komunikací zpřístupňující např. nově navrhované plochy k bydlení. Ovšem to plně závisí na finančním zabezpečení záměrů. V současné době se pracovníci obce zaměřovali hlavně na cyklistické propojení ve směru Holovousy-Hořice. Záměr se vydařil a asfaltová stezka je již plně funkční.

Graf č. 20 – Jaké prvky obecní infrastruktury jsou podle respondenta v nevyhovujícím stavu



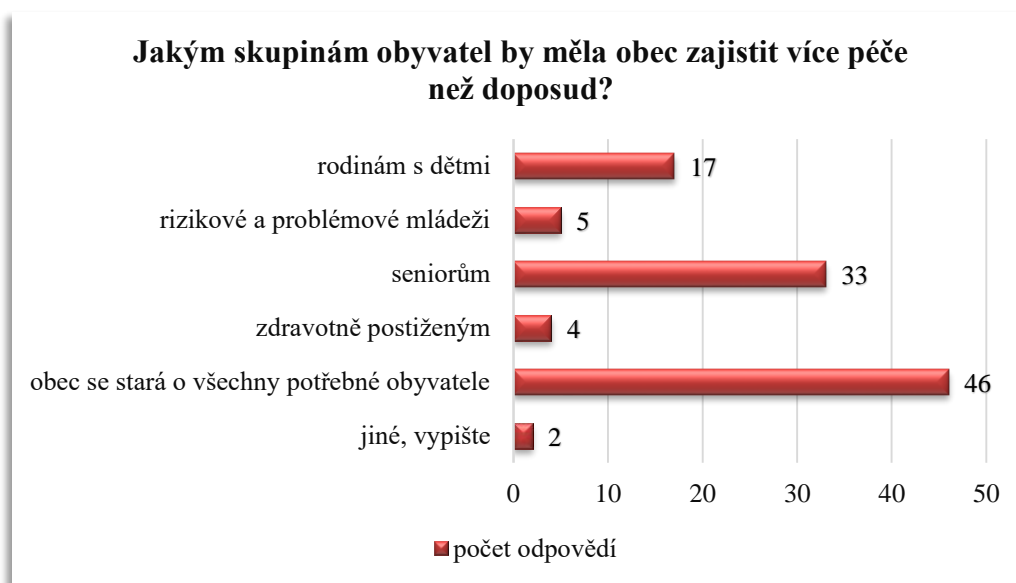
Zdroj: vlastní zpracování, 2018

5.5.9 Sociální oblast

Otázka č. 21 – Skupiny obyvatel, kterým by obec měla zajistit více péče než doposud

Dle výsledků grafu lze zhodnotit, že část respondentů vnímá péči o všechny občany ze strany obce jako dostatečně zaopatřenou. Ovšem pokud pomineme tento názor, první jmenovanou potřebnou skupinou se stávají senioři. Z výsledků se lze domnívat, že další sociální skupiny zjevně nepotřebují takovou péči, anebo se v obci těchto osob příliš nevyskytuje a potřebné se stávají početnější sociální skupiny. V otevřené otázce se objevilo přání ohledně „zlepšení rozvozu obědů pro potřebné lidi, kteří mají omezenou pohyblivost“. Oblast sociálních služeb je konkretizována následujícím dotazem.

Graf č. 21 – Skupiny obyvatel, kterým by obec měla zajistit více péče než doposud



Zdroj: vlastní zpracování, 2018

Otázka č. 22 – Postrádání sociálních služeb v obci dle věkových kategorií

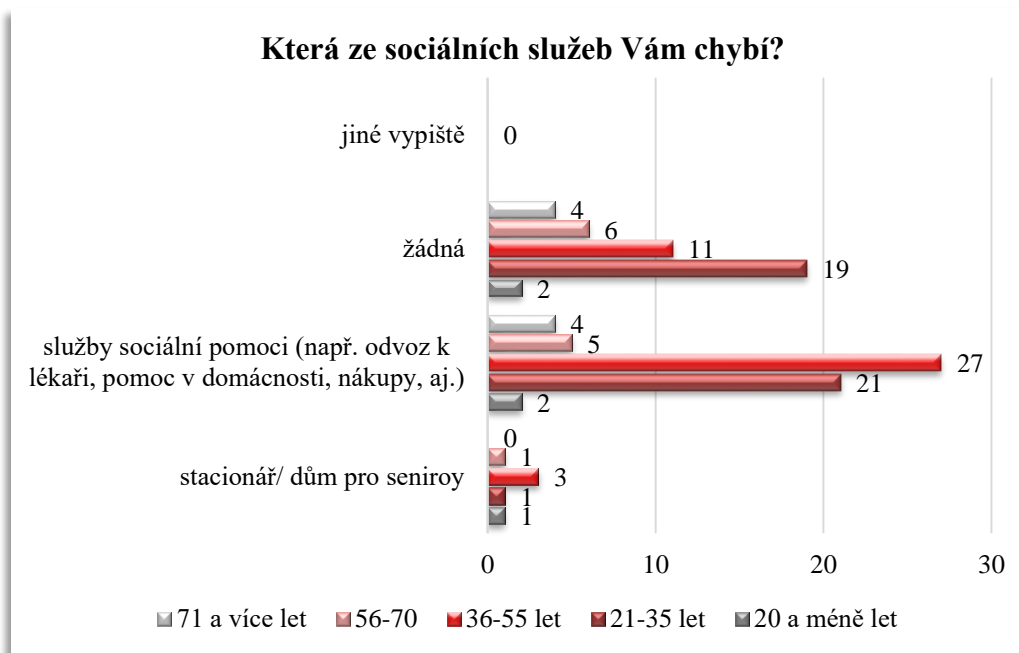
Holovousy nemají z hlediska sociální oblasti zcela žádné zázemí. Z toho důvodu bylo zjišťováno, zda by některé ze sociálních služeb nebylo vhodné zajistit. Obec poskytuje pouze na základě žádosti občasnou rozvážku obědů nepohyblivým občanům. Starostka Holovous se k tomuto vyjádřila slovy, že tyto služby opravdu nejsou nijak zvlášť zabezpečeny. Sama je velmi zaneprázdněná vzhledem k vykonávané pracovní funkci. Bohužel nemá dostatek prostředků ani osob, a tak musí někdy rozvézt obědy ona osobně. Obec se sociálním službám nikterak nevěnuje, jelikož spoléhá v zajištění péče rodinnými příbuznými.

Nadpoloviční většina respondentů kvituje možnost poskytování služeb sociální pomoci. Největší potřebu v zabezpečení terénních a odlehčovacích služeb spatřují respondenti středního věku. Jedná se o osoby ekonomicky činné, které nemusí mít vždy čas pečovat o své rodiče. Starších respondentů, jež se tyto služby mohou reálně týkat, není mnoho, ale i u nich lze pozorovat pozitivní ohlasy.

Díky šetření bylo opakovaně poukázáno na zvýšenou potřebu sociální pomoci, což je především pro vedení obce důležitým zjištěním. Služby sociální pomoci je možné pro

občany zabezpečit různými způsoby, např. prostřednictvím spolupráce s okolními městy nebo odbornými organizacemi. Konkrétním možností se věnuje kapitola 5.7 Zhodnocení výzkumu a doporučení.

Graf č. 22 – Postrádání sociálních služeb v obci dle věkových kategorií



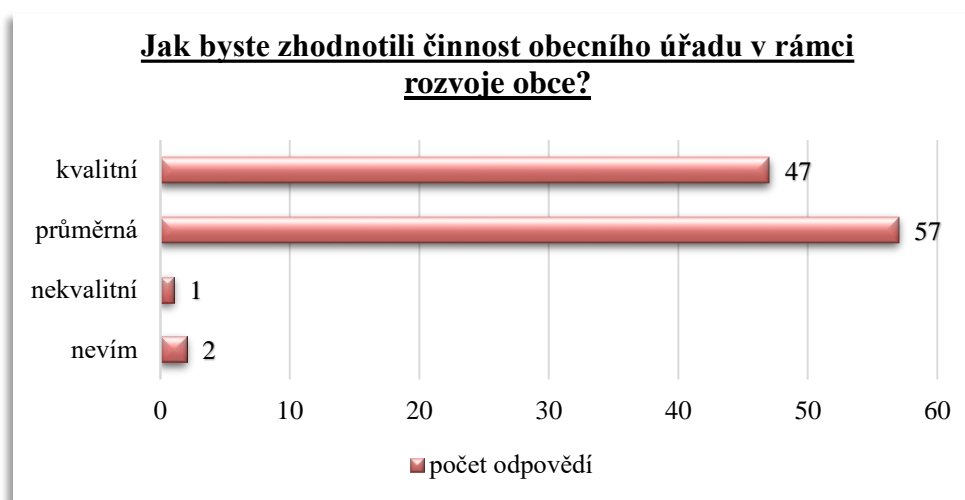
Zdroj: vlastní zpracování, 2018

5.5.10 Rozvoj obce

Otázka č. 12 – Jak by respondenti zhodnotili činnost obecního úřadu v rámci rozvoje obce

Rozvoj obce byl nejprve zhodnocen z hlediska činnosti obecního úřadu. Respondenti, kteří ji považují za kvalitní, se mohou ztotožňovat s tvrzením, že představitelé obce aktivně pracují na obnově a rozvoji venkova a naslouchají potřebám většiny občanů. Průměrné hodnocení si lze vyložit jako občasné výhrady k činnosti vedení obce. V předchozím volebním období byl důkazem dobrého vedení fakt, že obec v minulosti vyhrála soutěž Vesnice roku 2013 v Královéhradeckém kraji.

Graf č. 23 – Hodnocení činnosti obecního úřadu v rámci rozvoje obce



Zdroj: vlastní zpracování, 2018

Otázka č. 23 – Zaměření obce v rámci budoucího rozvoje (problém, projekt, aj.)

V závěrečné otevřené otázce se mohli respondenti libovolně rozepsat, na co by se obec měla soustředit do budoucna. Mnozí respondenti uvedli zajímavé podněty pro další směřování rozvoje obce.

Často byl zmiňován problém s místními komunikacemi a jejich kritickým stavem. Lidé by uvítali opravu silnic v okrajových částech vesnice, vybudování nových či opravu stávajících parkovišť, obrubníků a chodníků, konkrétně vybudování chodníku pro bezpečnou cestu dětí do školy. Z oblasti dopravy a pozemních komunikací dále zlepšení návaznosti dopravních spojů (s okolními městy, např. Hořice) hlavně o víkendech a večer, zlepšit bezpečnost u silnice R35. Také upozorňují na stezku pro pěší a cyklisty ve směru na Ostroměř, která je v současnosti vhodná pouze pro rekreační sport a není zabezpečena přes železniční trať. Jiní respondenti uváděli i více pouličního osvětlení.

Také se výrazněji opakoval požadavek pomoci seniorům a potřebným, aktivní zajišťování sociálních služeb, obstarání pomoci v domácnostech, aby starší občané nemuseli do pečovatelských domovů. Komplexně zlepšit pomoc imobilním obyvatelům.

Náměty k rozvoji obce se týkaly i vzhledu budov a památek. Zejména je potřebná oprava místní základní a mateřské školy, kde bylo navíc uvedeno přání ohledně zlepšení kvality výuky na ZŠ v Chodovicích. Občané dále nabádají k hledání řešení problémů při údržbě zámku a jeho přilehlého parku. Mezi uvedenými návrhy byla i výstavba multifunkčního kulturního domu a centra pro rodiče a děti.

Shrnutí:

opakovaně uváděné podněty

- oprava místních komunikací a chodníků,
- hromadná doprava - návaznost dopravních spojů,
- zajištění služeb sociální pomoci,
- pomoc seniorům,
- oprava ZŠ a rekonstrukce zámku,
- výstavba kulturního domu,

ostatní zajímavé podněty

- nové projekty a práce s mládeží 10-20 let,
- zřízení anonymní schránky na stížnosti občanů,
- vyřešení velkoobjemového odpadu a přírodního odpadu ze zahrad.

5.6 Vyhodnocení výzkumných otázek

Výsledky grafů z předchozí kapitoly budou následně využity jako nástroj k zodpovězení předem stanovených výzkumných otázek zaměřených na kvalitu života obce Holovousy. Toho bude docíleno díky kombinování otázek identifikačních a zjišťovacích.

- **Výzkumná otázka č. 1 Co se respondentům v obci nejvíce líbí, s čím jsou nejvíce spokojeni?**

Na základě výsledků bylo zjištěno, co je obyvateli obce nejlépe vnímáno. Občané v největší míře oceňují zachovávání tradic a lidových zvyklostí. Tradice a slavnosti mohou velmi přispívat k vzájemné společenské soudržnosti a upevňování přátelských vazeb. To se také potvrzuje velmi dobrým hodnocením mezilidských vztahů v obci. Velmi jsou lidé spokojeni i s celkovým vzhledem obce. Sama autorka práce hodnotí prostředí obce jako velmi malebné zejména díky tradiční zástavbě, přírodě a upravené návsi. Zdejší obyvatelé působí velmi vřelým a srdečným dojmem. Rodin s dětmi je v obci velké množství, což se projevilo také nad pozitivním hodnocením občanské vybavenosti, konkrétně ve smyslu mateřské a základní školy v obci. Rodiče jistě nejvíce oceňují, že především nejmladším dětem a posléze žákům je věnována péče v jim známém prostředí, kde se cítí bezpečně a navíc se vyhýbají časové náročnosti dojíždění.

- **Výzkumná otázka č. 2 Jaké problémy trápí nejvíce obyvatel obce?**

Nejvíce respondentů projevilo silnou nespokojenost se stavem místních komunikací. Příčinou kritického stavu je přebudování technické infrastruktury obce, tedy plynovodu, vodovodu a kanalizace. Zároveň jsou cesty ničeny těžkou strojní technikou využívanou místním zemědělstvím. Obec se o obnovu povrchů cest dle Programu obnovy obce snaží, její proces ale velmi zpomaluje nedostatek finančních prostředků. Na druhou stranu lze usuzovat, že rekonstrukce technických sítí byla pro občany nepochybně přínosem.

Největší negativa obce prolínající se napříč výsledky grafů jsou dále spatřována ve špatné dostupnosti zdravotní a sociální péče. Tyto služby jsou pro občany zajišťovány v okolních obcích (např. Hořice, Ostroměř, Jičín). Celkově péči o osobu blízkou předpokládá vedení obce hlavně ze strany rodinných příslušníků. Děti seniorů ale mnohdy nemohou zabezpečit

celodenní péči svým rodičům, mají své povinnosti vůči zaměstnavatelům apod., je tedy možné očekávat zvyšující se počet potřebných osob.

Tento výzkumný dotaz stál na předpokladech z teoretické části práce, která poukazuje na obecné přetrvávající nedostatky v obcích, což se současně potvrdilo i v této obci.

▪ **Výzkumná otázka č. 3 Co je vnímáno jako kvalita života v obci?**

Dle respondentů je kvalita života Holovous nejvíce spatřována v dobrých podmínkách pro rodinný život. Nejen, že byla přebudována dětská hřiště a v obci je zajišťována předškolní výchova a vzdělávání dětí, ale obec zároveň poskytuje stavební parcely pro novostavby. Kvalitně hodnocené podmínky pro rodinné zázemí úzce souvisí s pozitivním hodnocením životního prostředí obce. Obec za pomoci dotací zrevitalizovala venkovská prostranství, díky čemuž se vesnice zatraktivnila a získala upravenější vzhled. Každý člověk si přeje žít v hezkém prostředí a právě tento faktor je jednou z kvalit obce Holovousy. Vše umocňuje péče o tradiční prvky. Pro danou oblast je typická ovocnářská tradice, kterou obec využívá i ke svému zviditelnění. Lze usuzovat, že si většina obyvatel při výborném hodnocení podpory místní produkce vzpomněla na pěstování lokální odrůdy jablka zvané „Holovouský malináč“ a jejich vyhlášené slavnosti.

▪ **Výzkumná otázka č. 4 Komu by obec měla zajistit větší péči a jakou?**

Zda je v obci věnována dostatečná pozornost všem sociálním skupinám obyvatel, odkryl dotaz č. 21 a následně otevřená otázka č. 23. Mnozí obyvatelé vnímají pozornost ke všem skupinám obyvatel ze strany obce jako postačující. Nicméně nezanedbatelná část spatřuje seniory jako ohroženou a nejvíce potřebnou sociální skupinu, o které by bylo vhodné projevit více péče. Především zajistit odlehčovací služby ve významu zajištění běžných denních potřeb např. rozvoz obědů, dovoz nákupů, pomoc v domácnosti, s hygienou a další. Také v rámci rozvoje obce se objevilo komplexní zlepšení péče o imobilní obyvatele jako možný budoucí směr plánování obce. Představitelé obce se mohou za tímto účelem obrátit například na obec s rozšířenou působností (Hořice), nebo odbornou organizaci, se kterou zajištění služeb a podmínek poskytování dohodne. Jak uvádí poslední část teorie diplomové práce, nalezení řešení je podmíněno aktivní spoluprací většího sídla.

▪ **Výzkumná otázka č. 5 Mají obyvatelé zájem o sociální služby?**

Poslední otázka směřuje k možnému zajištění sociálních služeb v obci. Jelikož obec tyto služby nijak nezabezpečuje, kromě občasného a omezeného rozvozu obědů, autorka práce se zaměřila také na zjištění této problematiky. Ze získaných dat a odpovědi předchozí výzkumné otázky lze vyčíst, že lidé o tyto služby mají zájem. Jednak se podle respondentů ukázal nedostatek sociálních služeb jako jedna z nejslabších stránek obce (graf č. 11) a zároveň lidé projevili nejvíce pozitivních ohlasů o službě sociální pomoci (graf č. 22). V souvislosti s předchozí otázkou lze snad jen zdůraznit, že v obci existují možní uživatelé a zájemci o tyto služby, a tak i v rámci aktuálního celospolečenského problému stárnutí populace by bylo dobré předcházet možným budoucím stížnostem a nespokojenosti občanů. Řešení a doporučení uvádí následující kapitola.

5.7 Shrnutí výzkumu a doporučení

První výzkumné šetření v obci přineslo překvapivá i očekávaná zjištění a navíc se setkala s poměrně příznivým ohlasem. Z celkového počtu 516 obyvatel, jej vyplnilo 107 respondentů, převážně prostřednictvím elektronického dotazníku. Strukturu respondentů, kteří dotazník vyplnili, tvořili především mladí občané a lidé středního věku, osoby zaměstnané, s maturitním vzděláním a trvalým pobytem v obci. Zájem o výzkum projevily převážně ženy (z 60 %).

Obyvatelé v obci žijí rádi a jen velmi málo jedinců uvažuje nad změnou bydliště. Nejčtenější věkovou skupinou byli respondenti do 35 let věku, lze tedy tvrdit, že i mladí lidé jsou s klidným životem na vesnici spokojeni. Velmi dobře jsou občany vnímány také podmínky pro rodinný život v obci.

Mezi význačná pozitiva obce respondenti zařadili její celkový vzhled, upravenost veřejného prostranství a místní přírodu. Kvalita životního prostředí tak může být označena za největší přednost obce. Pokud bude obec i nadále podporovat tradiční zvyklosti a zároveň pečovat o původní krajinné prvky, zachová si i do budoucna svůj malebný charakter.

Jako další pozitivum lidé vnímají i základní a mateřskou školu, která v menších obcích nebývá obvyklá. Tato místní malotřídka navíc disponuje vlastní školní jídelnou a družinou.

Podávání informací o dění v obci ze strany obecních pracovníků je hodnoceno také kladně. Lze usoudit, že lidé sledují aktuality na webových stránkách, kupují si místní zpravodaj, poslouchají rozhlas, aj. Pro okrajové části obce s nedostatečným pokrytím rozhlasového signálu by bylo vhodné řešení pomocí nahrávky. Audio záznam obecního rozhlasu umístěný například na internetových stránkách obce by tak byl přístupný kdykoliv každé domácnosti.

Výsledky grafu reflektují téma bezpečnosti obce. Obyvateli byla hodnocena převážně příznivě, nicméně bylo zjištěno, že některé ženy se v obci setkaly s konflikty a někdy i výhrůzkami od nepřizpůsobivých občanů. Představitelům obce je vhodné doporučit například zajištění kurzů sebeobrany pro zájemce nebo preventivních besed určených seniorům, kde budou varováni a poučeni o protiprávních jednáních.

K tématu trávení volného času bylo zjištěno, že lidé ve věku 21-35 let rádi vyjíždí za zábavou i mimo obec. Představitelům obce je možné doporučit rozšíření volnočasových možností s orientací na tuto věkovou kategorii. Řešením může být například klubovna či kavárna, kde by se tito mladí lidé mohli scházet. Zájem o dění v obci je u obyvatel očividný zejména z četné návštěvnosti místních akcí. Obzvláště tradiční Slavnosti holovouských malináčů se stávají vyhlášené do dalekého okolí. Obec organizuje spoustu celoročních aktivit, a tak ze společenské oblasti nelze činnosti obce téměř nic vytknout. Některé rodiny s dětmi vyslovily přání ohledně většího množství sportovně zaměřených aktivit, proto jistě uvítají opravu tělocvičny na základní škole a výstavbu nového komunitního centra. Obec má v plánu využívat centrum jak pro vyučování, tak pro spolkovou a volnočasovou činnost. V dotazu na další směřování obce se častěji objevovala také výstavba kulturního domu či sálu. Nad touto myšlenkou by mohli představitelé obce pouvažovat při dalším plánování rozvoje obce. Pokud by k tomu byl vybrán vhodný nevyužitý objekt a veřejnost by byla projektu nakloněna, kulturní sál by nepochybně našel široké uplatnění. Záměr by mohl být realizován za pomoci dotačních programů Evropské unie. Zaměření se na získání financí by mělo být prioritou také pro opravu zdejšího zámku, nejen ve smyslu uchování významné památky, ale také z hlediska možného přílivu turismu. Původně barokní zámek s rozlehlým parkem skrývá velký potenciál. Takové místo by mohlo získat na atraktivitě z pohledu cestovního ruchu, lze jej využívat k turistickým prohlídkám zámeckého interiéru či exkurzím v parku s dendrologickým zaměřením. Zároveň by zde obec mohla zprostředkovávat uzavírání sňatků, jelikož v poslední době se trendy ubírají do venkovského prostředí a rustikálního stylu.

Jiné drobné připomínky se týkaly obchodu s potravinami, jehož provozování má velmi omezenou a proměnlivou otevírací dobu. V tomto ohledu by neměl být problém vyjít vstříc potřebám občanů a lépe ji přizpůsobit.

Výsledky výzkumu odkryly především hlavní nedostatky obce. Jedním z nich je značná nespokojenost se stavem místních komunikací. Špatný stav povrchu chodníků a cest významně ovlivňuje i průměrné hodnocení bezbariérovosti obce, jelikož je ztěžován mnohým občanům pohyb po vesnici. Díky současnému Programu obnovy obce pro období let 2014-2018 lze říci, že obec usiluje o obnovu místní infrastruktury a má v této problematice přehled. V plánu byla např. oprava chodníků, některých komunikací zejména

v centrální části obce, obnova lesních cest, zabezpečení cesty přes silnici R35, aj. Proces plánovaných rekonstrukcí je tedy zřejmý, samotné realizování záměrů je však velmi postupné, jelikož vše závisí na finančních možnostech obecního rozpočtu. Některé z plánovaných oprav aktuálního Programu obnovy obce nebyly doposud zrealizovány. Představitelům obce je možné doporučit zvýšení aktivity při zajišťování finančních prostředků, a to například cíleným vyhledáváním dotačních programů či sponzorů. Respondentky upozorňovaly na nepřiměřenou jízdu automobilů přímo v obci. Východiskem mohou být nová dopravní značení snižující rychlost jízdy v obci nebo vyznačení zón, které budou upozorňovat na častější výskyt dětí. V souvislosti s dopravou se objevovaly občasné stížnosti na návaznost autobusových spojů a jejich nedostatku o víkendech a večerních hodinách. Tento podnět je možné projednat s MHD Holovousy a případně upravit dopravní spojení s okolními obcemi.

Jako další slabou stránku obce respondenti spatřují v nedostatku pracovních příležitostí, avšak nepovažují tento aspekt za důležitý z hlediska rozvoje obce. Většině obyvatel zřejmě nevádí dojíždět do nedalekých okolních měst do škol či do zaměstnání a jsou s touto skutečností smířeni.

Napříč otázkami se ve výsledcích průzkumu opakoval další nedostatek obce, který se týkal sociálních služeb. Při hodnocení jednotlivých faktorů kvality života byly sociální služby hodnoceny oprávněně nízkými známkami. Podle statistiky (viz příloha č. 8) se na území Holovous nenachází žádné zařízení týkající se sociální podpory. Z poskytovaných služeb sociální pomoci lze zmínit pouze příležitostný rozvoz obědů seniorům. Tato služba je zajišťována přímo pracovníky obce, ale mohou se o ni postarat například studenti či aktivnější senioři v rámci možnosti přivýdělku. Z šetření vyplynula i potřeba zvýšené péče o seniory a značný zájem občanů o zajišťování některých služeb sociální pomoci. V obci tvoří necelá třetina obyvatel osoby v důchodovém věku. Navíc vzhledem k vývoji společnosti a demografickému stárnutí se bude počet seniorů neustále navyšovat. Problematická je současně situace lidí v produktivním věku, kteří nemají mnohdy čas celé dny pečovat o své rodiče. Staří občané ale také chtějí zůstat nezávislí a přejí si co nejdéle setrávat ve svých domovech. Potencionální uživatelé sociálních služeb tedy existují, proto je nejprve nutné potřeby občanů uznat ze strany představitelů obce a následně uzavřít dohodu s možným poskytovatelem služeb sociální pomoci. Vhodný poskytovatel pro zkoumanou

obec by měl být zabezpečen obcí s rozšířenou působností. Město Hořice však nemá dostatečné pokrytí terénními a odlehčovacími službami ve všech svých obcích s rozšířenou působností. Sociální služby města Hořice jsou poskytovány jen do některých z nich. Představitelům obce Holovousy a města Hořice je možné doporučit tuto problematiku k vzájemnému projednání. Mnozí obyvatelé obce projeví zájem především o sociální služby, jež mají pomoci imobilním obyvatelům. Jedná se např. o pomoc v domácnosti, s nákupy, rozvozem obědů či kontakt se společnostmi (doprovod na úřady, k lékaři, apod.) Tyto služby by mohla zajistit například nezisková organizace Spokojený domov o.p.s. nacházející se na Jičínsku. Nebo může obec sama zřídit pracovní pozici sociálního asistenta zaměřeného na odlehčovací sociální služby v domácím prostředí potřebných, což by také pomohlo vyřešit uvedený nedostatek. Obecně je představitelům obce vhodné doporučit uzavření dohody a vyjednání podmínek s možným poskytovatelem, aby byla i v budoucnu situace finančně a organizačně zvládnutelná.

Výše uvedené výsledky výzkumu a doporučení mohou být jakýmsi návodem pro obecní samosprávu. Vedení obce by se vždy mělo rozhodovat na základě komplexních potřeb obyvatel, ale získaná data přinesla pohled na kvalitu života a nedostatků obce nemalé části z nich. Mnohá zlepšení samozřejmě závisí na finančním zastřešení, ale autorka se domnívá, že i díky Místní akční skupině a mikroregionům sídlícím přímo v obci je výhled z hlediska budoucího vývoje perspektivní.

6 Závěr

Diplomová práce se věnovala tématu kvality života obyvatel ve venkovské obci Holovousy. Cílem bylo analyzovat současnou situaci v obci z hlediska vybavenosti a možností, zjistit názory obyvatel na podmínky života v obci a identifikovat klíčové nedostatky týkající se této problematiky.

Text byl strukturován na část teoretickou a praktickou. Prostřednictvím studia odborné literatury byly v teoretické části definovány pojmy související s danou tematikou. Praktická část se zabývala charakteristikou zkoumané obce, její historií i současností. Následně byl v obci proveden první empirický výzkum. Z výzkumných metod byla zvolena technika dotazníkového šetření mezi místními obyvateli.

Podle výsledků šetření byly zodpovězeny předem určené výzkumné otázky. Pomocí získaných dat lze tvrdit, že obyvatelé jsou v obci spokojeni. Kvalita života Holovous je nejvíce spatřována v příznivých podmínkách pro rodinný život. Obec zajišťuje předškolní výchovu a vzdělávání dětí, byla přebudována dětská hřiště a zároveň jsou poskytovány stavební parcely pro novou zástavbu. Kladně hodnocené podmínky pro rodinné zázemí úzce souvisí s pozitivním vnímáním životního prostředí a celkovým vzhledem obce. Obec za pomoci dotací zrevitalizovala venkovská prostranství, díky čemuž se zatraktivnila a získala upravený vzhled. Každý člověk si přeje žít v hezkém prostředí a právě tento faktor je jednou z kvalit zkoumané obce. Vše je umocňováno péčí o tradiční prvky. Pro danou oblast je typická ovocnářská tradice, kterou obec využívá i ke svému zviditelnění. Tradice a slavnosti mohou velmi přispívat k vzájemné společenské soudržnosti a upevňování přátelských vazeb. To se také potvrzuje velmi dobrým hodnocením mezilidských vztahů v obci.

Pozitivní ohlasy na některé faktory kvality života byly pro vedení obce příznivými zprávami, hlavním cílem však bylo odhalit potřeby občanů ve smyslu nedostatků obce. Mezi negativními stránkami obce, které obyvatelé současně považují za významné z hlediska budoucího rozvoje, se opakoval nevyhovující stav místních komunikací a nedostatečné služby sociální pomoci. Proces plánovaných rekonstrukcí silnic je zřejmý z Programu rozvoje obce pro rok 2014-2018, samotné realizování záměrů je však velmi postupné, jelikož vše závisí na finančních možnostech obecního rozpočtu. Představitelům obce je možné

doporučit zvýšení aktivity při zajišťování finančních prostředků, a to například cíleným vyhledáváním dotačních programů či sponzorů. Respondentky upozorňovaly také na nepřiměřenou jízdu automobilů přímo v obci. Východiskem mohou být nová dopravní značení snižující rychlost jízdy v obci nebo vyznačení zón, které budou upozorňovat na častější výskyt dětí. Výsledky šetření dále reflektují, že obec má potenciální uživatele služeb sociální pomoci. Péči o osobu blízkou někdy není v silách rodinných příslušníků možné zajistit a zejména ve venkovském prostředí se tak začínají objevovat osamělí jedinci. Výhledově je možné tuto situaci řešit meziobecní spoluprací nebo za pomoci vhodných poskytovatelů (neziskových organizací). Obec také může sama zřídit pracovní pozici sociálního pracovníka, který by se zaměřoval především na odlehčovací služby v domácím prostředí potřebných. Rozhodně by bylo dobré tuto situaci řešit včas a mít oblast sociálních služeb pro potřeby občanů zajištěnou. V otázce, týkající se budoucího směřování rozvoje obce, dále lidé uváděli nutnou opravu místního zámku. Ačkoliv péče o památky byla celkově hodnocena velmi dobře, mnohým lidem na renovaci zámku s přilehlým parkem záleží. Takové místo skrývá velký potenciál a mohlo by přilákat veřejnost z pohledu cestovního ruchu. Lze jej využívat k turistickým prohlídkám zámeckého interiéru či exkurzím v parku s dendrologickým zaměřením. Zároveň by zde obec mohla zprostředkovávat uzavírání sňatků, jelikož se v poslední době trendy ubírají do venkovského prostředí.

Závěrem lze shrnout, že za pomoci získaných dat bylo dosaženo stanovených cílů. Na základě výsledků empirického výzkumu byla obci doporučena opatření, která mohou vést k větší spokojenosti občanů a k dalšímu směřování rozvoje obce. Současně jej vedení obce bude moci reálně využít například při plánování nového Programu obnovy obce.

7 Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje

- BERNARD, J., KOSTELECKÝ, T., ILLNER, M., VOBECKÁ, J. *Samospráva venkovských obcí a místní rozvoj*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2011. 237 s. ISBN 978-80-7419-069-8
- DUFKOVÁ, J. (1986): *Pojetí kvality života v současné nemarxistické sociologii*. SČ, roč. 22, č. 2, Praha, s. 153-163.
- FLÉGL, D., MURGAŠ, F., ed. *Kvalita života v regionech České republiky*. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2014, 113 s. ISBN 978-80-7494-173-3.
- HALEČKA, T. (2002): *Kvalita života a jej ekologicko-environmentální rozmer*. In: *Kvalita života a lidská práva v kontextech sociální práce a vzdělávání dospělých*. FFPU, Prešov, s. 65-81.
- HEŘMANOVÁ, E. *Koncepty, teorie a měření kvality života*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2012. ISBN 978-80-7419-106-0
- HNILICOVÁ, H (2005): *Kvalita života a její význam pro zdravotnictví*. In: PAYNE, J. a kol.: *Kvalita života a zdraví*, Triton, Praha, 629 s.
- IRA, V., ŠUŠKA, P. (2006). *Percepce kvality života v městském prostředí (na příklade mesta Partizánske)*. Geografická Revue, 2, 309-332
- JOHNOSTON, R. J., GREGORY, D. SMITH. D M. (1994): *The Dictionary of Human Geography. Third edition. Malden, Blackwell Publishers, 684 s.*
- Kronika obce Holovousy, Holovousy, 24. 08. 2017
- MAJER, E., MAJEROVÁ, V. *Empirický výzkum v sociologii venkova a zemědělství. část II*. V Praze: Česká zemědělská univerzita v Praze, Provozně ekonomická fakulta, 2007. ISBN 978-80-213-1698-0
- MAJEROVÁ, V., HEROVÁ, I. *Český venkov 2008. Proměny venkova*. 1. vyd. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, Provozně ekonomická fakulta, 2009. 188 s. ISBN 978-80-213-1911-0
- MAJEROVÁ, V., KOSTELECKÝ, T., SÝKORA L. *Sociální kapitál a rozvoj regionu: příklad Kraje Vysočina*. Praha: Grada, 2011. ISBN 978-80-247-4093-5
- MAŘÍKOVÁ, H., PETRUSEK, M., VODÁKOVÁ, A. *Velký sociologický slovník: I. svazek, A-O*. Praha: Karolinum, 1996. ISBN 80-7184-164-1

- MAŘÍKOVÁ, H., PETRUSEK, M., VODÁKOVÁ, A. *Velký sociologický slovník: II. svazek, P-Ž*. Praha: Karolinum, 1996. ISBN 80-7184-310-5
- MASLOW, A. H. (1943): A Theory of human Motivation. *Psychological Review*, Vol. 50, No. 4, s.370-396.
- *Rozvojové možnosti obcí*. Vyd. 1. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2010. 50 s. ISBN 978-80-87147-29-0
- SLEPIČKA, A. *Přeměny venkova : /venkov našeho věku*. Vyd. 1. Praha: Svoboda, 1989. 387 s. ISBN 80-205-0019-7
- SLEPIČKA, A. *Venkov a/nebo město. Lidé - sídla - krajina*. PRAHA: SVOBODA, 1981.
- SZALAI, A. (1980): *The Meaning of Comparative Research on the Quality of Life*. In: SZALAI, A., ANDREWS, F. eds. Sage, Beverly Hills
- ULRYCHOVÁ, E., PETRÁČEK, T., DVOŘÁK, J. *Holovousy. Dějiny obce*. Vydání první. Obec Holovousy: RK TISK Jičín, 1999., 220 s.
- VAĐUROVÁ, H., MÜHLPACHR, P. (2005): *Kvalita života: Teoretická a metodologická východiska*. PF MU Brno, 143 s.

Elektronické zdroje

- Český statistický úřad, *Vymezení venkova* [online]. ČR [cit. 24. 08. 2017]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/20565975/31136109a10.pdf/4fd0c582-65a0-4a79-a86a-1e88bb4c3e8c?version=1.0>
- HEŘMANOVÁ, E., *Kvalita života a její modely v současném sociálním výzkumu* [online]. VŠEP, MUP, Sociológia, 2012 [cit. 20. 09. 2017]. Dostupné z: <https://www.sav.sk/journals/uploads/09101219Hermanova%20-%20OK%20upravena%20studia.pdf>
- Kurzy.cz, *Holovousy, Stav obyvatel – statistika* [online]. © 2000 - 2017 [cit. 16. 09. 2017]. ISSN 1801-8688 Dostupné z: <http://www.kurzy.cz/obec/holovousy-okres-jicin/stats-PU-MOSZV-DEMSTAV-stranka/>
- MAŘÍKOVÁ, P., *Deník veřejné správy, Malé obce – sociologický pohled* [online]. Triada, spol. s r. o., Praha, © 2017 [cit. 20. 09. 2017]. Dostupné z: <http://denik.obce.cz/clanek.asp?id=6176636>

- *Metodická podpora regionálního rozvoje: Rozvojové nástroje* [online]. GaREP, spol. s r.o. [cit. 24. 08. 2017]. Dostupný z: <http://www.regionalnirozvoj.cz/index.php/nastroje-venkov.html>
- Ministerstvo práce a sociálních věcí: *Články - Národní akční plán podporující pozitivní stárnutí pro období let 2013-2017* [online]. © 2013 - 2017 [cit. 26. 01. 2018]. Dostupné z: https://www.mpsv.cz/files/clanky/14540/III_vlada_Akcni_plan_staruti_.pdf
- Ministerstvo práce a sociálních věcí: *Sociální práce a soc. služby, Sociální služby* [online]. © 2017 [cit. 26. 01. 2018]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/cs/18661>
- Ministerstvo pro místní rozvoj: *Fondy EU v ČR, Problematika venkovských oblastí* [online]. MMR © 2012 [cit. 19. 09. 2017]. Dostupné z [https://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Programy-2004-2006/Operacni-programy/SPOLECNY-REGIONALNI-OPERACNI-PROGRAM-\(SROP\)/Dokumenty/Programove-dokumenty-programu-SROP/Programovy-dokument-SROP-2004-2006/2-Soucasna-ekonomicka-a-socialni-situace-regionu/2-5-Problematika-venkovskych-oblasti](https://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Programy-2004-2006/Operacni-programy/SPOLECNY-REGIONALNI-OPERACNI-PROGRAM-(SROP)/Dokumenty/Programove-dokumenty-programu-SROP/Programovy-dokument-SROP-2004-2006/2-Soucasna-ekonomicka-a-socialni-situace-regionu/2-5-Problematika-venkovskych-oblasti)
- Ministerstvo pro místní rozvoj: *Portál územního plánování, NUTS* [online]. ČR © 2012 [cit. 24. 08. 2017]. Dostupné z <http://portal.uur.cz/spravni-usporadani-cr-organy-uzemniho-planovani/nuts.asp>
- Ministerstvo pro místní rozvoj: *Regionální politika, Vesnice roku v programu obnovy venkova* [online]. ČR © 2012 [cit. 09. 09. 2017]. Dostupné z: <https://www.mmr.cz/cs/Ministerstvo/Ministerstvo/Otazky-a-odpoved/Regionalni-rozvoj-a-cestovni-ruch/Regionalni-politika/Vesnice-roku-v-Programu-obnovy-venkova>
- *Národní síť místních akčních skupin ČR: Místní akční skupiny* [online]. NSMAS ČR, z. s. © 2018 [cit. 20. 01. 2018]. Dostupné z: <http://nsmascr.cz/o-nas/mistni-akcni-skupiny/>
- Oficiální stránky obce Holovousy [online]. Holovousy © 2015 [cit. 24. 08. 2017]. Dostupné z: <http://www.holovousy.cz>
- PERLÍN, R. *Venkov, typologie venkovského prostoru* [online]. 2008. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/odbor/reforma/perlin.pdf>
- PERLÍN, R., *Rural 2013, Vymezení venkova* [online]. Praha: Výzkumné centrum Rural, 2013 [cit. 24. 08. 2017]. Dostupné z: <http://geography.cz/wp-content/uploads/2013/02/Perl%C3%ADn-vymezen%C3%AD-venkova-pro-pot%C5%99eby-PRV.pdf>

- Portál veřejné správy, *Zákon o obcích* [online]. [cit. 03. 09. 2017] Dostupné z: <http://portal.gov.cz/app/zakony/zakonPar.jsp?idBiblio=49296&fulltext=&nr=128~2F2000&part=&name=&rpp=15>
- SVOBODOVÁ, H., *Úvod do geografie venkova* [online] 1. vydání, Brno: Masarykova univerzita, 2014 [cit. 24. 08. 2017] ISSN 1802-128X Dostupné z: https://is.muni.cz/do/rect/el/estud/pedf/js14/g_venkov/web/index.html
- Veřejná správa online: *Deník veřejné správy, Sociální služby a venkovské prostředí* [online]. Triada, spol. s r. o., Praha, © 2018 [cit. 09. 02. 2018]. Dostupné z: <http://www.dvs.cz/clanek.asp?id=6331914>
- *Vesnice roku v Programu obnovy venkova* [online]. © 2011 [cit. 09. 09. 2017]. Dostupné z: <http://www.vesniceroku.cz/o-soutezi/soutez>
- Zákon č. 128/2000 Sb. *Zákon o obcích* [online]. ČR [cit. 24. 08. 2017]. Dostupné z: <http://www.zakonycr.cz/seznamy/128-2000-sb-zakon-o-obcich-obecni-zrizeni.html>

8 Přílohy

Seznam příloh

Příloha č. 1 – Vývoj počtu obyvatel v letech 2008-2016

Příloha č. 2 – Dotazník

Příloha č. 3 – Odkaz na dotazník umístěný v aktualitách obce

Příloha č. 4 – Odkaz na dotazník umístěný na stránkách sociální sítě obce

Příloha č. 5 – Věková struktura obyvatelstva v obci Holovousy k 31. 12. 2016

Příloha č. 6 – Fotografie obce

Příloha č. 7 – Fotografie ze Slavnosti holovouských malináčů

Příloha č. 8 – Statistika sociální oblasti obce Holovousy

Příloha č. 1 – Vývoj počtu obyvatel v letech 2008-2016

Rok	Stav 1.1.	Narození	Zemřeli	Přistěhovalí	Vystěhovalí	Přírůstek přirozený	Přírůstek migrační	Přírůstek celkový	Stav 31.12.
2008	514	3	6	25	21	-3	4	1	515
2009	515	4	5	10	8	-1	2	1	516
2010	516	7	5	15	8	2	7	9	525
2011	514	3	4	17	13	-1	4	3	517
2012	517	5	4	19	9	1	10	11	528
2013	528	5	5	18	26	-	-8	-8	520
2014	520	4	7	12	15	-3	-3	-6	514
2015	514	3	10	15	8	-7	7	-	514
2016	514	3	4	14	10	-1	4	3	517

Zdroj: vlastní zpracování dle dat ČSÚ

DOTAZNÍK – OBEC HOLOVOUSY

Dobrý den, jmenuji se Eva Serbusová. Jsem studentka České zemědělské univerzity v Praze a ráda bych Vás požádala o vyplnění krátkého dotazníku. Je anonymní, nezávazný a vyplněné údaje poslouží jako podklad pro zpracování mé diplomové práce s názvem Kvalita života obyvatel venkovské obce – Holovousy. Výsledky šetření budou zároveň předloženy vedení obce.

Vaši odpověď prosím zaškrtněte, případně vypište.

1) Údaje o respondentovi:

Váš věk?	Pohlaví?	Nejvyšší dosažené vzdělání?	Převažující ekonomická aktivita?
a) 20 a méně let b) 21 - 35 c) 36 - 55 d) 56 - 70 e) 71 a více let	<input type="checkbox"/> žena <input type="checkbox"/> muž	a) základní b) střední bez maturity / vyučen c) střední s maturitou d) vysokoškolské	a) zaměstnaný b) nezaměstnaný c) podnikatel/ OSVČ d) částečný úvazek e) student f) v důchodu g) mateřská/rodičovská dovolená
Vyberte typ Vašeho pobytu v obci?		Jaké je složení Vaší domácnosti?	
a) trvalý pobyt b) přechodný pobyt c) chatař/ chalupář		a) jednatel b) dvoučlenná domácnost bez dětí c) rodič/e s dítětem/děti d) vícegenerační domácnost e) jiný typ _____	

2) Jak jste spokojený/á s Vaším bydlištěm jako místem pro život?

- a) velmi spokojený/á
 b) spíše spokojený/á
 c) spíše nespokojený/á
 d) velmi nespokojený/á
 e) nevím

3) Uvažujete o změně bydliště?

- a) ano, uveďte důvod _____ b) ne

4) Za největší pozitiva obce považujete? (označte maximálně 3 odpovědi)

- | | |
|-------------------------------------|-------------------------------------|
| a) celkový vzhled obce | h) dopravní dostupnost |
| b) péči o veřejná prostranství | i) kvalitní bydlení |
| c) zachovávání tradic obce | j) základní a mateřská škola v obci |
| d) úroveň kulturního vyžití | k) dobré podmínky pro výchovu dětí |
| e) úroveň sportovního vyžití | l) hospodaření obce |
| f) dostatek pracovních příležitostí | m) otevřenost vedení města |
| g) dobré podmínky pro podnikání | n) jiné, vypište _____ |

5) Naopak za největší negativa obce považujete? (označte maximálně 3 odpovědi)

- | | |
|---|--|
| a) nedostatek pracovních příležitostí | h) nedostupnost bydlení |
| b) odchod obyvatel z obce | i) vzhled veřejných prostranství |
| c) nedostupnost zdravotní a sociální péče | j) stav komunikací |
| d) stárnoucí obyvatelstvo | k) špatná údržba obce (psí exkrementy, nedostatečná zimní údržba, aj.) |
| e) nedostatečné vybavení zdejší ZŠ a MŠ | l) rostoucí kriminalita |
| f) málo zájmových kroužků a hřišť | m) jiné, vypište _____ |
| g) málo rozvojových ploch obce | |

- 6) Jste dostatečně informováni o dění v obci ze strany obce a jejích pracovníků? (internet, tiskoviny, aj.)
 a) ano b) ne, vypište co Vám chybí _____
- 7) Jak byste zhodnotili činnost obecního úřadu v rámci rozvoje obce?
 a) kvalitní c) nekvalitní
 b) průměrná d) nevím
- 8) Jak hodnotíte následující položky kvality života v obci? Označujte do okének jako ve škole: 1 - 5
- | | |
|---|---|
| <input type="checkbox"/> životní prostředí obce | <input type="checkbox"/> podmínky pro rodinný život |
| <input type="checkbox"/> péče o památky | <input type="checkbox"/> dostupnost zdravotní péče |
| <input type="checkbox"/> mezilidské vztahy | <input type="checkbox"/> péče o nemocné a staré občany |
| <input type="checkbox"/> úroveň volnočasového vyžití | <input type="checkbox"/> bezbariérovost obce |
| <input type="checkbox"/> práce obecního úřadu | <input type="checkbox"/> podpora místní produkce (ovocnářství, aj.) |
| <input type="checkbox"/> množství pracovních příležitostí | <input type="checkbox"/> návaznost dopravních spojů |
| <input type="checkbox"/> možnost výstavby rodin. domů | <input type="checkbox"/> nakládání s odpady a jejich třídění |
- 9) Zajímáte se o dění v obci?
 a) ano b) občas c) ne
- 10) Kde nejraději trávíte svůj volný čas?
 a) přímo v obci b) mimo obec c) různě
- 11) Je podle Vás v obci dostatek volnočasových zařízení?
 a) ano b) ne, vypište co Vám chybí _____
- 12) Je nabídka poskytovaných služeb v obci podle Vás vyhovující? (obchody, kadeřník, pedikúra, aj.)
 a) ano b) ne, vypište co Vám chybí _____
- 13) Jakou dopravu nejčastěji využíváte?
 a) hromadnou dopravu d) kolo
 b) os. automobil e) chodím pěšky
 c) motocykl f) kombinovaná doprava
- 14) Které prvky obecní infrastruktury jsou podle Vás v nevyhovujícím stavu?
 a) komunikace
 b) chodníky
 c) parkovací plochy
 d) žádné
 e) jiné, uveďte _____
- 15) Cítíte se v obci bezpečně?
 a) ano b) ne, uveďte důvod _____
- 16) Jakým skupinám obyvatel by měla obec zajistit více péče než doposud?
 a) rodinám s dětmi e) obec se dostatečně stará o všechny potřebné
 b) rizikové a problémové mládeži obyvatele
 c) seniorům f) jiné, vypište _____
 d) zdravotně postiženým
- 17) Která ze sociálních služeb Vám chybí?
 a) stacionář/ dům pro seniory c) žádná
 b) služba sociální pomoci (odvoz k lékaři, pomoc v domácnosti, nákupy, aj.) d) jiné, vypište _____
- 18) Na co by se měla obec zaměřit do budoucna? (problém, projekt, apod.)
 Uveďte _____

Děkuji Vám za čas, který jste věnovali vyplnění dotazníku. Přeji hezký den.

Příloha č. 3 – Odkaz na dotazník umístěný v aktualitách obce


www.holovousy.cz/redakce/index.php?subakce=news&lanG=cs&od=30&

potraviny SVAMBERK


13. 10. 2017
Dotazník - Kvalita života obyvatel v Holovousích

Vážení respondenti, jmenuji se Eva Serbusová. Jsem studentka České zemědělské univerzity v Praze a ráda bych Vás požádala o vyplnění krátkého dotazníku. Je anonymní, nezávazný a vyplněné údaje poslouží jako podklad pro zpracování mé diplomové práce s názvem **Kvalita života obyvatel venkovské obce Holovousy**. Výsledky šetření budou zároveň předloženy vedení obce. Předem děkuji za Vaši ochotu a spolupráci. Dotazník můžete vyplnit zde: <http://www.click4survey.cz/s/15330/af334b26>

8. 10. 2017
Uzavření návse

 **POZOR! V sobotu 7. října 2017 od 12:00 hodin do neděle 8. října 2017 do 8:00 hodin** bude uzavřena návse v Holovousích z důvodu konání 15. ročníku Slavnosti holovouských malináčů. Prosíme obyvatele holovouské návsi, aby svá auta neparkovala na veřejném prostranství před domem. Děkujeme za pochopení. :)

7. 10. 2017
Výkup malináčů

 Urodila se Vám spousta jablíček - malináčů? Máte zájem je v rámci 15. ročníku Slavností holovouských malináčů prodat? Přihlaste se na obecním úřadě v Holovousích. Malináče od Vás převezmeme zvážené a v označených bednách.


novější 1 2 3 4 5 6 7 [...] 20 [...] 40 [...] 60 [...] 64 starší

2015 © Obecní úřad Holovousy, Holovousy 39, 508 01 Hoňce
telefon: 493 691 538 | e-mail: obec@holovousy.cz | elektronická podatelna: posta@holovousy.cz, [další kontakty](#)
[webmaster](#) | [prohlášení o přístupnosti](#)

publikační a redakční systém public4u © 2000-2018


Zdroj: www.holovousy.cz

Příloha č. 4 – Odkaz na dotazník umístěný na stránkách sociální sítě obce



Obec Holovousy, okres Jičín
@ObecHolovousy

Hlavní stránka

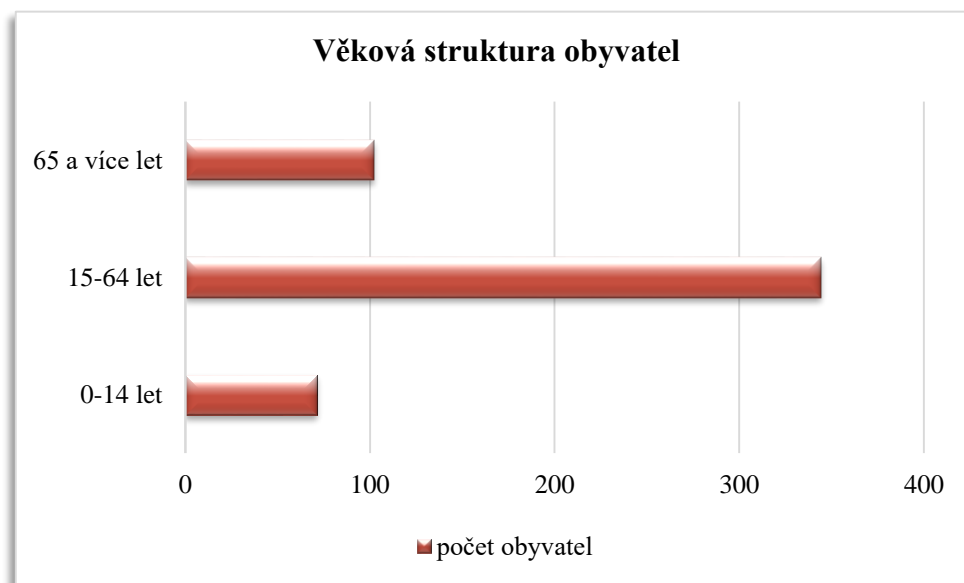
 **Obec Holovousy, okres Jičín**
16 leden · 🌐

Vážení občané Holovous, jmenuji se Eva Serbusová. Jsem studentka České zemědělské univerzity v Praze a ráda bych Vás požádala o vyplnění krátkého dotazníku týkajícího se Vaší obce. Je anonymní, nezávazný a vyplněné údaje poslouží jako podklad pro zpracování mé diplomové práce s názvem **Kvalita života obyvatel venkovské obce Holovousy**. Výsledky šetření budou zároveň předloženy vedení obce. Předem děkuji za Vaši ochotu a spolupráci. Dotazník k vyplnění zde: <http://www.click4survey.cz/s/15330/af334b26>

👍 To se mi líbí 💬 Komentář ➦ Sdílet

Zdroj: www.facebook.com

Příloha č. 5 – Věková struktura obyvatelstva v obci Holovousy k 31. 12. 2016



Zdroj: vlastní zpracování dle dat Kurzy.cz, 2018

Příloha č. 6 – Fotografie obce Holovousy

Fotografie – Zámek Holovousy



Zdroj: www.google.cz

Fotografie – Náves v Holovousích



Zdroj: www.google.cz

Fotografie – Kostel v Chodovicích



Zdroj: www.google.cz

Příloha č. 7 – Fotografie ze Slavnosti holovouských malináčů

Fotografie – Letecký pohled na náves při slavnosti



Zdroj: www.google.cz

Fotografie – Výzkumný a šlechtitelský ústav ovocnářský Holovousy



Zdroj: vlastní fotografie ze soutěže, 2017

Fotografie – slavnosti na návsi



Zdroj: www.google.cz

Příloha č. 8 – Statistika sociální oblasti obce Holovousy

Sociální oblast		
Období k 31. 12. 2015		
	Počet zařízení	Počet míst v zařízeních
Domovy pro seniory	-	-
Domovy pro osoby se zdravotním postižením	-	-
Azylové domy	-	-
Chráněná bydlení	-	-
Denní stacionáře	-	-
Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež	-	-
Sociální poradny	-	-

Zdroj: vlastní zpracování dle dat Kurzy.cz, 2018